

1.

Lélekjelenlét

„Ha a gyerek változik,
a szülőnek is kell változnia” –
Kiss Judit írása

6.

Diákszemmel

„Ötödikesnek lenni a legjobb,
mert érettebbnek érzem
magam” –
A szatmárnémeti Kölcsey
Ferenc Főgimnázium
ötödikeseinek véleménye

7.

Diákszemmel

Huszonegyen négy országban,
tizenegy nyelven –
Grebur Kinga és Roşu Kriszta
írása

10.

Láthatár

Kiváló pedagógusokat és
diákokat díjaztak Szovátán

11.

Láthatár

Ingázókkal mentenék meg
a dési iskolát –
Pap Melinda írása

15.

Láthatár

Az útkereszteződés, ahol nem
lehet megállni –
Ozsváth Judit írása

21.

Tanterem

Mozgásterápiás képzés
Kolozsváron –
Nagy Szilárd írása

24.

Hivatalos

3.

Portré

„Mindig a gyermekből kell kiindulni” –
Kerekes Edit beszélgetése Laczkó Erzsébet
kolozsvári tanítóval

14.

Láthatár

„A gyerekek Isten ajándékai” –
Pap Melinda írása

18.

Térkép

Nemcsak a rock örök és halhatatlan –
Botházi Renáta, Kokovai Csilla, Dégi L.
Csaba írása

8.

Iskola és kultúra

Üzenet jövőbeli iskolámba –
Kiss Judit írása

16.

Diákszemmel

A magyar népmese napja
Benedek Elek kisbaconai szülőházában –
A szülőházba ellátogató kisdíjakok
Elek apónak címzett üzeneteiből
válogattunk

22.

Magánterület

Mi legyen a fehér csoda neve? –
Fóris-Ferenczi Rita írása

12.

Falu a városban – Csíkszeredában

2013.

10.

SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2013. OKTÓBER • 10. SZÁM

Fotó • Mihály László

ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel • Diákszemmel • Szülői szemmel • Lélekjelenlét •
- Tanterem • Láthatár • Óvoda • Fotóriport • Hivatalos •
- Iskola és kultúra • Pályáz(z)atok • Magánterület • Térkép •

Fotó • Bró István

Magyar Közoktatás

megrendelés a 2013–2014-es tanévre:
m k o @ c o m m u n i t a s . r o

Indul a IV. Bölcs Diákok vetélkedő

Indul a Bölcs Diákok országos szintű vetélkedő, amelyre 2013. október–2014. augusztus között kerül sor. A teljes tanévet felölelő interaktív verseny a romániai magyar középiskolásoknak szól, amelynek döntő fordulójára egy záró élménytábor ad keretet. A Communitas Alapítvány negyedik alkalommal szervezi meg a vetélkedőt a www.magyaroktatás.ro, a BBTE Magyar Biológiai és Ökológiai Intézete a BBTE Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklám Intézet és a BBTE Történelem–Filozófia Kara, Magyar Történelmi Intézet közreműködésével.

A Communitas Alapítvány immár több mint 14 éve támogatja a romániai magyar kultúrát, építi a magyar közösséget, valamint átfogó módon kezeli az erdélyi magyarságot, törekszik minden korcsoport, tömb és szórvány, város és vidék támogatására. Annak érdekében, hogy az alapítvány szorosabb kapcsolatba kerüljön a fiatalabb célcsoporttal, tanárokkal és diákokkal egyaránt, kiváló lehetőségnek tartja a teljes tanévet felölelő interaktív és interdiszciplináris vetélkedő megszervezését.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt sugallják, hogy a diákok egyre kevesebbet olvasnak, és idejük jelentős részét az interneten böngészve töltik.

A vetélkedő célja, hogy hasznosan töltsék idejüket az interneten, bővítsék ismereteiket, valamint tudjanak kapcsolatot teremteni az eltérő tudományok területén szerzett információk között, továbbá képesek legyenek információk keresésére, gyűjtésére és felhasználására, nemcsak azok egyszerű elraktározására.

A Bölcs Diákok vetélkedőt először 2010 novemberében hirdette meg az alapítvány, ekkor az ország 12 megyéjéből, 55 tanintézményéből 153 csapat, közel 600 diák jelentkezett.

A tavalyi mutatók szerint a 2012 októberében indult, harmadik alkalommal szervezett vetélkedőn 13 megyéből, 40 településről, 55 iskolából jelentkeztek diákok, a három levelezős fordulót 66 csapat teljesítette.

Jelentkezni a magyaroktatás@magyaroktatás.ro e-mail címen lehet.

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük a fenti bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia
Felelős kiadó: Lakatos András
Ára 7 lei.
Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

A kiadvány megjelenését az RMDSZ és a Communitas Alapítvány teszi lehetővé.

Felmérés a romániai tinédzserek tévénezési szokásairól, alkoholfogyasztásáról

„Ha a gyerek változik, a szülőnek is kell változnia”

A romániai tinédzserek tévénezési szokásairól, kábítószer- és alkoholfogyasztásáról, valamint szexuális életéről végzett felmérés eredményeit közölte szeptemberben az Ifjúsági és Sportminisztérium és az UNICEF.

A kamaszok helyzetéről szóló tanulmányból többek közt kiderül, hogy a hazai serdülőkorúak naponta – összeadva – hét órát töltenek tévézéssel, internetezéssel, rádióhallgatással és videojátékokkal. Internetezéskor elsősorban a közösségi portálokat használják, 15 éves koruk körül kezdik el a szexuális életet, és a 18 év alattiak 42 százaléka legalább egyszer fogyasztott már alkoholt. A felmérés eredményeiről Kacsó Ágnes kolozsvári pszichológus (képünkön) lapunk kérdésre kifejtette, az úgynevezett kockázati viselkedések (alkohol, drog, dohányzás, szex) a serdülőkor velejárói – ennek az életkornak a sajátossága az „exploráció”, az új dolgok kipróbálása. „A statisztikai adatokat úgy kell tekintenünk, mint egy fényképet: egy adott állapotot, helyzetet tükröznek. Értelmezésük óvatosságot igényel, mert elfed-

ek 77 százaléka él a lehetőséggel. A serdülők 96 százaléka tévézik naponta, 50 százaléuk több mint három órát tölt a közösségi oldalakon, ahelyett, hogy ápolná a kapcsolatait a barátaival, tanulna, játszana vagy sportolna. A felmérésből az is kiderül, hogy a kamaszok fele üzenetküldésre, a barátokkal való kapcsolattartásra használja a közösségi portálokat, és csak nagyon kevesen keresnek rá arra, melyek a kábítószer-használat és alkoholfogyasztás kockázatai.

A serdülők 32 százaléka napi 2-3 órát, 22 százaléka napi 3-4 órát tévézik, 49 százaléuk egyáltalán nem hallgat rádiót, azoknak, akik megteszik, a napi átlaga 1.8 óra. A megkérdezettek átlagosan napi 3.37 órát töltenek internetezéssel, és majdnem két órát videojátékokkal. „Ezeket az adatokat nincs értelme összeadni, mert nem biztos, hogy az a gyermek játszik napi 2 órát videojátékot, aki 4 órán át tévézik. Nagy a valószínűsége, hogy aki 3 órát internetezik az – legalábbis aznap – nem tévézik (annyit). De annyi kétségkívül „átjön” az adatokból, hogy a serdülők nagyon otthonosan mozognak a digitális világban” – mondta Kacsó Ágnes.

Előnyei is vannak a virtuális világnak

Rámutatott, a hátrányai ennek ismertek, sokszor sokféle kontextusban leírták már: a virtuális kapcsolatok helyettesítik a valódiakat, könnyebb bizonyos kijelentéseket tenni úgy, hogy nem kell szemtől szemben állni a célzott személyllyel, ez pedig nem segíti a felelősségvállalás kialakulását, az internetezés fokozza a szedentarizmust stb. „Ugyanakkor ne feledjük, hogy az információ gyors áramlása miatt az állapotokat, gondolatokat, érzelmeket rövid idő alatt megoszthatjuk másokkal, közösségi eseményeket szervezhetünk. És ne felejtjük azt sem, hogy az idősebbek akkor is fanyalogtak, amikor az első autók megjelentek (bűdösek és veszélyesek voltak), de a serdülők valószínűleg lelkesedtek értük” – fejtette ki a szakember.

Hozzáfűzte, a média és internet felhasználására ugyanazok a szabályok érvényesek, mint máshol: az, hogy veszélyes, vagy sem, a használat mértékétől és módjától függ. Ha a gyermek napi 3-4 órát tévézik vagy internetezik, kevés a valószínűsége, hogy teljesíti egyéb kötelezettségeit. „És itt már a szülő felelősségéről van szó: tévhit, hogy a szülőknak már nincs hatása a serdülőkre, csak a szülő-gyermek interakció módjának kell változnia a gyermek növekedésével. A felmérés során az is kiderült, hogy a megkérdezettek 60 százaléka a tanulással kapcsolatos kérdéseivel, 42 százaléka az osztálytársaival kapcsolatos gondjaival, 39 százaléka a szerelmi problémáival, 88 százaléka az egészségügyi problémáival a szüleihez fordul. A szülő feladata, hogy a bizalmat kiérdemelje és megtartsa. Ha a gyermek változik, a szülőnek is változnia kell ahhoz, hogy a kapcsolat működőképes maradjon” –

• Kacsó Ágnes: „És ne felejtjük azt sem, hogy az idősebbek akkor is fanyalogtak, amikor az első autók megjelentek (bűdösek és veszélyesek voltak), de a serdülők valószínűleg lelkesedtek értük.”

hetik a probléma igazán lényeges vonatkozásait” – hívta fel a figyelmet. A felmérést az ország teljes lakossága körében, reprezentatív mintán, 10–18 év közötti fiatalok körében készítették, +/-3,9-es hibaszázalékkal. Az országos statisztikai hivatal adatai szerint Romániában 2012 709 10 és 18 év közötti fiatal él (51,22 százaléuk fiú) – ez a teljes lakosság 9,43 százaléka.

Közösségi oldalak: a használat mértékétől és módjától függ, veszélyesek-e

A felmérés szerint a fiúk 93, míg a lányok 88 százaléka használja a közösségi hálót, és a városi fiatalok 91, a vidéki-

hívta fel a figyelmet Kacsó Ágnes. Mint kifejtette, a direkt fegyvelmezés szerepe valóban csökken, az értékközlésnek kötetlen, felszabadult beszélgetés formájában kell megtörténnie ebben a korban. Kulcsfontosságú, hogy ellenőrizze a serdülő viselkedését. Igaz, hogy a gyermek egyre többet van kívül a szülő „hatósugarán”, de felnőtteknek mindig tudniuk kell, hogy mikor kivel van, világos és körülhatárolt szabályokat kell felállítani a feladatokkal kapcsolatban és arra vonatkozóan, hogy mikor kell hazaérni, mikor lehet elmenni, kivel, hova stb. És akkor az exploráció, az új dolgok kipróbálása kevésbé lesz veszélyes. De ahogy a járt tanuló két éves is akkor tudja igazán felfedezni a környezetét, ha tudja, hogy a szülei mindig ott vannak és vigyáznak rá, a serdülőnek ugyanezt kell éreznie, hogy ebben az életkorban is biztonságosan próbálhassa ki magát a különböző helyzetekben.

Korai szexuális élet, tájékozottság

Arra is rávilágít a felmérés, hogy a serdülőkorúak 15 százaléka kezdett már szexuális életet élni (a fiúk 23, míg a lányok 11 százaléka: ezeknek a fiataloknak 20 százaléka városon, 14 százaléka falun él). Korcsoportokra lebontva ez a 14 év fölöttiek negyedére, míg a 14 év alattiak 1 százaléka érvényes. Amikor azt kérdezték a szexuális életet élő kamaszoktól, hogy használtak-e gumióvszert az utóbbi hónapban, 47 százaléuk felelte azt, hogy minden alkalommal használtak, a többségük (63 százalék) terhességmegelőzés céljából védekezett, 19 százaléuk pedig a nemi betegségekkel való féltelmében.

A tanulmány szerzői szerint ezek az eredmények arra világítanak rá, hogy nagy szükség van az egészségügyi

A média és internet felhasználásának veszélyessége a használat mértékétől és módjától függ. Ha a gyermek napi 3-4 órát tévézic vagy internetezik, kevés a valószínűsége, hogy teljesíti egyéb kötelezettségeit. És itt már a szülő felelősségéről van szó: tévhit, hogy a szülőnek már nincs hatása a serdülőkre, csak a szülő-gyermek interakció módjának kell változnia a gyermek növekedésével.

tanácsért, segítségért, de nem veszik igénybe a sürgősségi szolgáltatásokat vagy a telefonos segítségnyújtást.

A felmérésben részt vevő szakemberek úgy vélekednek, hiányosságok tapasztalhatóak az egészségügyi felvilágosítás-nevelés, a szociális szolgáltatások terén, főként vidéken és a szegényebb régiókban. Arra is kitértek, hogy szintén hiányosságok tapasztalhatóak a szülőknél való tanácsadás, az úgynevezett iskola utáni programok, a fiataloknak szóló tanácsadói szolgáltatások, az egészségügyi nevelés, a drog-megelőzés terén egyaránt. A szexuális viselkedéssel kapcsolatban a korai kezdésen kívül az jelent kockázatot, ha nem alkalmaznak védekezési módszereket és ha váltogatják a partnereiket. Ezt figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy azok közül, akik már megkezdtek a szexuális életet (15% az egész mintából) 47% minden alkalommal, további 20% majdnem mindig használt óvszert. Az adatok nem tükrözik az egyéb

fogamzásgátló módszerek alkalmazásának gyakoriságát. Jelentős, hogy a serdülők több mint 80%-a tisztában van azzal, hogy az óvszer segít megelőzni a nem kívánt terhességet és a szexuális úton terjedő betegségeket is.

Alkoholfogyasztás: nem meglepő az eredmény

A romániai tinédzserek közel 4 százaléka próbált már ki valamiféle kábítószerrel, és ez az arány 5,4 százalékra emelkedik a 14 éven felüli fiatalok esetében. A 18 év alattiak 42 százaléka legalább egyszer fogyasztott már alkoholt – olvasható a tanulmányban. A felmérés eredményei szerint a 14 év fölötti kamaszoknak több mint fele fogyasztott már alkoholt legalább egyszer, míg a 14 év alattiak 21 százaléka. A 14. évüket betöltött fiúk 57 százaléka ivott már szeszes italt, a lányoknak 27 százaléka, és különbség mutatkozik a városon és a vidéken élők között is: előbbieknél 50, utóbbiaknál 32 százaléka ivott már alkoholos italokat. A kamaszok majdnem egynegyede (23 százaléka) cigarettázott legalább egyszer életében, az arány magasabb (33 százalék) a 14 év feletti kamaszok esetében, míg az ennél fiatalabb tinédzsereknek 6 százaléka gyújtott rá. A városi kamaszok 28 százaléka, a falun élők 19 százaléka dohányzott már. Kacsó Ágnes úgy fogalmazott, társadalmunk elég toleráns az alkoholfogyasztással szemben. Vannak bizonyos helyzetek, amikor a felnőttek maguk biztosítanak keretet a serdülőkorúak alkoholfogyasztására (pl. konfirmáció után otthon az első koccintás, a 18. születésnapon a koccintás stb). Az a bizonyos 42 százalék ezekre a helyzetekre is vonatkozik. Az adatok riasztóbb része az, hogy a fiúk 12 és a lányok 8 százaléka heti rendszerességgel fogyaszt bort és a fiúk 24, a lányok 10 százaléka hetente legalább egyszer fogyaszt sört. Nehéz azonban ezeken az adatokon meglepődni, amikor a felnőttek összefüggéseinek is elmaradhatatlan velejárója az alkohol” – mutatott rá a pszichológus.

„Társadalmunk elég toleráns az alkoholfogyasztással szemben. Vannak bizonyos helyzetek, amikor a felnőttek maguk biztosítanak keretet a serdülőkorúak alkoholfogyasztására (pl. konfirmáció után otthon az első koccintás, a 18. születésnapon a koccintás stb). Az a bizonyos 42 százalék ezekre a helyzetekre is vonatkozik.”

és szexuális felvilágosításra, különös tekintettel a nemi betegségekre. A felmérésből az is kiderült, hogy a kamaszok általában kielégítő szinten tudnak az AIDS-ről, ugyanakkor 24-39 százaléuk a betegséggel kapcsolatos kérdésre azt válaszolta: nem tudom/nem válaszolok. Ez arra enged következtetni, hogy a fiatalok egy része – főleg a falun élők – nincsen tudatában annak, hogy milyen úton terjed az AIDS. A serdülők nagy része szüleihez, nagyszüleihez, tanáraihoz, barátaihoz, osztálytársaihoz fordul

KISS JUDIT

Beszélgetés egy mesebeli tanteremben Laczkó Erzsébet kolozsvári tanítóval

„Mindig a gyermekből kell kiindulni”

Cipőtlen papírcinegék röpködnek a kolozsvári Apáczai-liceum második osztályában: érkezésemkor Laczkó Erzsébet tanító néni éppen felaggatja őket a pad tetején állva. A padok négyes csokrokban, az ablakok előtt napszínű függönyök, falakon tarka rajzok, betűk, a kinyitható tábla „borítóján” színes krétarajz, könyvespolcon évszaksarok hecserliágakkal. Csupa szín, játékosság, nevetés, zene és mese. Hagyományos oktatásban is lehet alkalmazni alternatív pedagógiai módszereket — vallja a tanci, aki vidéki összevont osztályban, vegyes tannyelvű, majd önálló magyar iskolában, Waldorfban, a Székelyföldön és Kolozsváron is tanított. Annyi benne a fiatalos lendület, hogy nehéz elhinni: 30 éven át...

– Első osztályban fontos a gyermekek biztonság- és otthonosságérzetének megteremtése. Hogyan éred ezt el?

– Ezt szolgálja többek közt az esztétikus környezet, a napi rituálék és a mesék királynője: közös éveink keretmeséje. „Egyszer volt, hol nem volt, az Óperenciás-tengeren túl, volt egyszer egy gyönyörű palota. Ebben a palotában élt egy királyi pár, akinek gyönyörű szép gyereke született. Együtt éltek örömben és boldogságban, a királyfi növekedett, napról napra kíváncsibb lett. Sokat-sokat kérdezett, tudásszomja növekedett. Egy napon, amikor már kérdéseire otthon nem kapott választ, a királyi pár megsúgta a királyfinak, hogy vannak az életben kérdések, amelyekre csak mindenki saját maga keresheti meg a választ, ha elindul meghódítani az égigérő fa sok-sok emeletét, ahol minden emeleten egy esztendőtt kell barangolnia. Itt sok-sok érdekes dolgot megtudhat és megtanulhat, ha akar. Az alsó ágakon a betű- és számmanókkal fog találkozni, akikkel ha megbarátkozik, csodálatos titkokat fog felfedezni...” A mesét nyitva hagyva év végén továbbmondom, belefoglalva az adott tanévben előforduló eseményeket, amelyeket közösen éltünk meg, majd a következő év elején folytatom. Negyedik osztály végén majd ők fejezik be közösen füzve mondatról mondatra ezt a mesét.

– Fontosnak tartod az érzelmi nevelés szerepét a tanulás folyamatában...

– Törekedni kell a gyermekek negatív tapasztalatainak kivédésére (kudarcélmények, nem megfelelő tanítási módszerek, a megerősítés, biztatás, pozitív értékelés hiánya), másképp a tanulási kedv elveszhet a gyerekekből. Az első találkozás minden gyerekkel személyes bemutatkozásból és

kézfogásból áll. Ebben a kézfogásban igyekszem kifejezni az „én igazán találkoznai akarok veled” attitűdöt, a „vártalak” és „örülök, hogy megérkeztél” üzenetét. A későbbiekben a kézfogás mindennapos ismétlésével ez belső szükségletté, szokássá válik. A triangulum háromszori megcsendülése, a köszönővers, egymás köszöntése varázserővel hat, beindítja az összeszedettség és a készenléti állapotot a tanulásra, munkára. A nap végén az elkészítő személyes kézfogás és néhány szó az együttműködésről egyéni visszajelzés az illető napról, ami fokozatosan beépül személyiségükbe. Ez a visszajelzés lehet megállapítás, kérdés, elégedettség vagy személyre szabott kritika is részemről – továbblépésre, jobbtárra motiválja a gyerekeket. Az évek során annyira belső szükségletté vált, hogy amikor egy nem megszokott személlyel zárták a napot, maguk közül választottak ki egy gyereket, és tőle köszöntek el kézfogással. A nyári táborok 4-5 napja pedig nagyszerű lehetőség a szocializációra, közös élményekre már első osztálytól kezdve. Segíti a diákokat az önállósulásban a szülőktől való elválás kemény próbáján át. A tábor sok lehetőséget ad közös játékokra, kézműveskedésre, alkotásra, színjátszásra, drámajátékokra, a gyermekek az iskolaitól eltérő közegben másképpen mutatkoznak és ismerik meg egymást. Fontos a humorérzék is: egy megfédés, egy szidás, szigorúbb számonkérés is elveszti az élet, ha humorba csomagoljuk, mégis hatásos.

– Te választottad a hivatásodat, vagy a hivatásod választott téged?

– Azt hiszem, hogy inkább a hivatás szólított meg engem. Gyermekkoromban nagyon szerettem verset mondani, táncolni, szerepelni.

• Laczkó Erzsébet: „A tanító első számú eszköze a személyisége.”

A művészetek vonzottak, a zene, azt hittem, ha zeneiskolába megyek, teljesül az álmom: balerina leszek. Akkor indult Székelyudvarhelyen a zeneiskola, Máréfalváról ingáztam elsőként, nagyobb volt a hegedű, mint én. Aztán nagy volt a csalódás, amikor a hegedű nem szólt úgy, ahogy szerettem volna, és sok gyakorlás kellett, nem jöttünk ki a tanárral sem, aki esetleg megkedveltethette volna jobban a zenét. Úgy éreztem, az is egyfajta művészet lehet, ha a tudásomat átadom a gyerekeknek. Így kerültem tanítóképzőbe.

Azon voltam, hogy a munkám alkotás legyen, megteljen lélekkel, szépséggel, szeretettel. Már az érettségi évében tanítani kezdtem Gyergyóremetén, ahova férjhez mentem jó korán. Összevont osztályt tanítottam, aztán a remetei központi iskolában dolgoztam 14 évig. Azokban az években tettem le a fokozati vizsgákat, dolgozataimban is azt kerestem, hogy amiről írok, abban élet legyen, azokat mind megéltem a gyermekekkel: fáultatástól a víztisztító-látogatásig, pillepalackgyűjtésig.

„Segít a játékoság, kreatívnak kell lenni, sokszor egyszerű tárgyakból lehet érdekes dolgokat készíteni együtt. Számolni lehet babzsákkal, gombbal, pálcikával, paszulyszemmel, vagy tornaóráról érkezve a belépési jelszó lehet egy szorzás megoldása. A gyerekek nagyon kreatívak, sok jó ötletük van, meg kell hallgatni őket. Nyitottak a világ felé, csak kicsit irányítani kell a figyelmüket.”

1998-ban főleg a férjem munkahelye miatt költöztünk Kolozsvárra, ez megint útkeresést jelentett. Eleinte annyira sokkolt a nagyváros a maga óriási embertömegével, hogy szédültem a járdán, csak fal mellett mertem menni. Próbatételt jelentett a vegyes tannyelvű iskola (Kerekdombon), ahol a mindennapokban is használnom kellett a korábban csak tanórákon beszélt nyelvet. Három évet tanítottam Waldorf-iskolában, ez különleges tapasztalat volt, nagyon sokat tanultam. Voltak fenntartásaim a filozófiáját illetően, de nem kényszerítettek rám semmit. Minden módszerre, amit kipróbáltam, rácsodálkoztam: bevált, működik. Nagyon sokat használok azokból az ötletekből.

– Van-e különbség az egykori és a mai gyerekek között?

– Úgy érzem, hogy a döntés '89 előtt is az én kezemben volt, persze ennyi

rálátásunk a módszerekre nem volt, de ösztönösen sok mindent kipróbáltunk, és abba nem kötött bele senki, hogy milyen módon éred el a célod, a lényeg az volt, hogy elérjed: megszerettetni az iskolát, a tanulást, otthonossá válni az olvasás és számolás birodalmában, megszokni a közösséget. Tavaly nagyon meleg, kotlós-anyás fészeképítés folyt, aztán a tündértanciból fokozatosan „tünkány” és „boszodér” lesz, most már kicsit keményebben, jobban meg kell követelni a dolgokat. Második osztálytól nagyon sok csoportmunkát végzünk, ez abban is segít, hogy egymást, a máságot jobban el tudják fogadni. Szerettem a munkám, erről szól az életem. Nem is mesterség ez, hanem hivatás, hobbi, minden. Amikor elkezdődik az iskolai év, szinte minden gondolat erről szól, a gyerekek problémáin gondolkodom, elviszem sokszor éjszakába is, előfordul, hogy azzal álmodom. Annyi szeretet van a kicsikben, annyi szeretetet képesek adni, hogy fel is töltenek. Mégis elhasználódik az ember, én sok energiát befektetek, nagyon elégek a munkában. A nyaraim azzal telnek, hogy csak ülök, hallgatom a kolompot, nézem a teheneiket. Vittem egy csomó olvasnivalót, de még ahhoz sem volt energiám. Persze megpihenek, feltöltődöm, de 30 év... sok generáció. Talán nehezebb a mostani generációkkal, mintha nem lenne annyi munkabírásuk a mai gyerekeknek, mintha jobban meg lennének kímélve, jobban ki lennének szolgálva.

– Ki segít a tanítónak?

– Nagyon sokat segít a szülővel való folyamatos párbeszéd. Fontosak az egyéni találkozások, amikor a gyermek viselkedésétől a tanulmányi eredményekig mindent megbeszélhetünk. Fontosak a szülő-gyerekek közös tevékenységek, ahol ráláthatok még jobban, hogy működik a gyermek ebben a felállításban, hogy viselkedik a szülő

a gyermekkel, milyen a kapcsolatuk. Meg tudom értetni a szülőkkel, hogy a célunk közös, ha problémát jelzek, úgy próbálom, hogy ne támadásként éljék meg.

„Van, aki fantasztikusan rajzol, más verset mond, mesésen olvas, ezeket az egyéni képességeket észre kell venni, megerősíteni a gyermeket, hogy ebben vagy abban jó, e képességeket kamatoztatni saját maga és az osztályközösség javára. Így megtanulják a gyerekek értékelni a tudást, és korántsem irigységgel tapasztalható amiatt, hogy a másik tehetségesebb valamiben.”

– Mit tehet a tanító azért, hogy a szerényebb képességű gyerkőc se dobja sutba a matematika- vagy nyelvtankönyvet? Hogyan lehetne elérni, hogy ne utálja meg a kisdíák a számára nehéz tantárgyakat?

– Mindig a gyermekből kell kiindulni, önmagához mérten kihozni belőle a legtöbbet. Kicsit emelni a követelményt, de ha nem képes teljesíteni, akkor visszalépni, megerősíteni azt a szintet, amiben jó, arra megint építeni. Ebben nagyon jó partner a segítő pedagógus. Ha egy gyereknek tanulási nehézségei vannak, az osztályban együtt tanul vele, megfigyeli, esetleg segít, vagy bizonyos órákról kiveszi, és a tanítóval egyeztetve javítja a fennakadásokat. El kell fogadni, hogy különböző képességű gyerekek vannak, nem mindenből lesz matematikus

Laczkó Erzsébet Székelyudvarhelyen született 1964. november 19-én. Első osztályos korától Máréfalváról ingázott az udvarhelyi zeneiskolába. 1980-ban a pedagógiai líceum diákja lett, ott érettségizett 1984-ben. Ősszel már a gyergyóremetei összevont osztályt tanítja, 1985-től a gyergyóremetei központi iskolában tanító. Három fia születik. 1998-ban a kolozsvári Kerekdombi Általános Iskolában kezd tanévet, 2000-től három évig a Waldorf-iskolában oktat. 2004-ben lesz tanító az Apáczai Csere János Elméleti Líceumban, ezzel egy időben beiratkozik a Babeş-Bolyai Tudományegyetem hároméves tanítóképző főiskolájára, ahol 2007-ben végez.

• Laczkó Erzsébet tanítónő osztályában népszerű műfaj az „ingyenölelés”

vagy irodalmár, de el kellene érünk, hogy amire képes, azt megtanulhasa. A tehetség csírája is tetten érhető, van aki fantasztikusan rajzol, más verset mond, mesésen olvas, ezeket az egyéni képességeket észre kell venni, megerősíteni a gyermeket, hogy ebben vagy abban jó, e képességeket kamatoztatni saját és az osztályközösség javára. Így megtanulják a gyerekek értékelni a tudást, és korántsem irigység tapasztalható amiatt, hogy a másik tehetségesebb valamiben, hanem büszkék a társukra, élnek a tehetségével.

– Sokszor éri az a bírálat a különféle reformok kitervelőit, hogy íróasztal mellől, alapos gyakorlati háttér nélkül róttak papírra életképtelen, esetleg irreális javaslatokat. Ha egyszer te kerülnél egy ilyen íróasztalhoz, elsősorban mit változtatnál meg tanügyi rendszerünkben?

– Talán az órarendet tenném rugalmasabbá, némileg tömbösíteném a foglalkozásokat, hogy több idő jusson egy-egy témára. Nagyon rossz, amikor éppen belemélyedünk egy tevékenységbe, a gyerekeket is nagyon leköti, de szól a csengő, abba kell hagyni, és a szünet után valami egészen mással folytatni. Érezhetően jobban dolgozunk, amikor például két magyaróra van egymás után. A maradandóbb,

elmélyültebb tudás megszerzésében hatékonynak érzem a Waldorf-féle epochális módszert, amikor a gyerekek minden tanórán azonos témakörrel, időszakokkal foglalkoznak. Annyi rugalmasságot a hagyományos oktatás is megenged, legalábbis iskolánkban, hogy az órarendet valamelyest a tanító alakítsa. Osztályomban a péntek lazább nap – rajzóra, kézimunka, természetismeret –, ilyenkor ezt a háromféle tevékenységet nagyon jól egyetlen témaköré lehet csoportosítani. Pénteken magukkal hozzák a könyvet, amit éppen olvasnak, és mintegy 20 percen át egyénileg olvassák – a háttérben klasszikus zene szól –, majd mesélnek egymásnak. Szabadon beszélnek, rögtönözve kell fogalmazniuk. Eleinte csak nagyon aprólékosan tudják elmondani az olvasottakat, de megtanulnak tömöríteni. Felkeltik társaik érdeklődését az olvasmány iránt, csereberélik a könyveket, és megszeretik, megszokják az olvasást. Azt is megtehettem, hogy például tanóra közepén mentünk félórás szünetre, mert olyan fáradtak voltak a gyerekek, hogy nem lehetett dolgozni, a szaladgálásban magukhoz tértek, és azután hatékonyan tanulhattunk.

– Hogyan lehet fenntartani a tanteremben a 21. század, a számítógép

ingergazdag világához szokott gyerekek érdeklődését? Meghatározó-e e tekintetben a tanító személyisége?

– A tanító első számú eszköze a személyisége. A módszerek segítenek – az íráskészség elsajátításához például sálat kötünk: ahogy kapcsolódnak egymáshoz a színes fonál hurkai, úgy kötjük össze a betűket is. Segít a játékoság, kreatívnak kell lenni, sokszor egyszerű tárgyakból lehet érdekes dolgokat készíteni együtt. Számolni lehet babzsákkal, gombbal, pálcikával, paszulyszemmel, vagy tornaóráról érkezve a belépési jelszó lehet egy szorzás megoldása. A gyerekek nagyon kreatívak, sok jó ötletük van, meg kell hallgatni őket. Nyitottak a világ felé, csak kicsit irányítani kell a figyelmüket.

A legelső osztályom remek hangú társaság volt. Tanórák után ott maradtunk az iskolában és énekeltünk. Rengeteg népdalt tanultunk együtt. Egyik tanítványom szobrászművész lett Firenzében, amikor nagy ritkán találkozunk, így köszön: „Csillagos ég, merre van az én hazám...” És megkapja az „ingyenölelést”...

KEREKES EDIT

„Ötödikesnek lenni a legjobb, mert érettebbnek érzem magam”

A szatmárnémeti Kölcsey Ferenc Főgimnázium ötödikeseit kérdeztük arról, hogy érzik magukat a számukra új helyzetben.

A régi iskolámban, ahol elemibe jártam, a mi osztályunk volt a legrosszabb magaviseletű. A mostani iskolában sokkal civilizáltabban viselkednek a gyerekek, és az is tetszik, hogy minden órán más-más tanár ül a katedrához. Azt is nagyon szeretem, hogy sok sporttevékenységben vehetek részt, és szünetben zene szól az iskolarádióban. Jó, hogy sok új osztálytársam van, és rengeteg új barátot szerezhetek. A Kölcseyben sokkal jobban lehet tanulni, mint máshol.

Kui Márk Ferenc

Nagyon örülök, hogy bejutottam ebbe az iskolába, bár kicsit furának tartom, hogy minden órán más tanár jön be hozzánk. Könnyebb ide járni, mint más iskolába, ugyanis az öcsém itt tanul, és az édesanyám is itt dolgozik. A tanárok nagyon kedvesek, sokkal jobban érzem magam itt, mint a korábbi iskolámban, ahol nem igazán sikerült beilleszkednem.

Polacsek Eszter

Nagyon szeretek ebbe az iskolába járni, mert sokkal jobb az itteni tanulók magaviselete a régi iskolám diákjaiénál. A tanárokat nagyon szeretem annak ellenére, hogy itt sokkal többet kell írni és tanulni, mint a korábbi iskolámban.

Erdei Júlia

Szeretek ebbe az iskolába járni, mert itt sok régi és új barátom van. Jó dolog, hogy naponként kosarazhatok az iskolaudvaron, hiszen a sport fontos számomra. Azért is jöttem ebbe az iskolába tanulni, mert annak idején itt végzett édesapám, édesanyám és a testvérem is. Tetszik, hogy minden órára más tanár jön be, ugyanis mindenki mást és máshogyan tanít. A kedvenc óráim közé a matematika, a torna és a román tartozik. Nagyon szeretek ötödikes lenni.

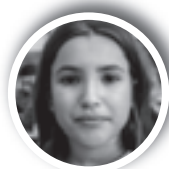
Varga Márk Örs

Sokkal jobban érzem magam az új iskolában, mint a régiben, és azt is szeretem, hogy minden órán más-más tanár tanít. Kedvencem a románóra, de még nagyon kell igyekezni a tanulással, hogy tízest kaphassak. Ötödikesnek lenni nagyon jó dolog, de azért még

mindig hiányzik a tanító nénim. Úgy érzem, sokkal könnyebb a tanulás az ötödikben, mint a negyedikben volt, és sokkal több barátom is van, mint a régi iskolában.

Oniga Denise

Nagyon jó ebben az új iskolában, mert rengeteg barátra találtam, és van egy félórás szünet is, amelyben akár ebédelni is lehet. Bevallom, egy kicsit furcsának találom, hogy a tanító néni után minden órán más tanár nyit be. Vannak kedves és szigorú tanárok, de mindegyik közül a legkedvesebbek az osztályfőnök és a romántanárnő. Ötödikesnek lenni nehezebb, mint negyedikese, de jobb, mivel egy lépcsővel feljebb léptem és így előrébb haladtam a tudás világában.

Kulcsár Izabella

Jó érzés új iskolába járni, de azért nagyon hiányzik a régi. Régebben a gondolatát sem tudtam elviselni annak, hogy minden órára más tanár jön be teljesen eltérő kívánságokkal. Már most, a tanév elején rengeteg leckénk van, és a napi program is hosszabb, mint a régi iskolában, de mindent összegezve nagyon jó ide járni.

Liszaki Dorka

Korábban azt gondoltam, hogy sokkal rosszabb lesz új iskolába járni, de amióta beléptem, minden napom vidáman telik. A tanárok egyáltalán nem furcsák, és nekem nem is hiányzik a régi iskolám. Az osztályfőnökök nagyon szeretem, és azt hiszem, ötödikesnek lenni a legjobb, mert érettebbnek érzem magam.

Tarr Regina Tekla

Ebben az iskolában sokkal jobb, mint a régiben annak ellenére, hogy kicsit furának tűnt a sok új tanár jelenléte. Már megszoktam a változást, és itt könnyebbnek tűnik a tanulás, mint a régi iskolában. Jók a tanárok, szeretem őket, és az osztit is nagyon kedvelem, de a tanító néni is nagyon szerettem. Annak is örülök, hogy ingyen járhatok mazsorettezésre.

Csentes Evelyn Rebeka

SZÖVEG ÉS FOTÓK: VÉGH BALÁZS

Huszonegyen négy országban, tizenegy nyelven

Igencsak élménydús kirándulással a hátunk mögött, talán a megannyi látnivaló kavalkádjától kissé fáradtan, jó visszaemlékezni szeptember első hetének eseményeire. Kezdetben, azt hiszem, minden résztvevőben ott motoszkált kicsit a félelemmel vegyes izgalom, hiszen más anyanyelvű, teljesen idegen diákokkal készültünk eltölteni minden egyes pillanatát annak kilencnapos európai körútnak, melyet az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala (DRI) szervezett, s az RMDSZ is támogatott. Amikor felszálltunk az Aradon ránk váró autóbuszra, mindenki megpróbált a saját anyanyelvét beszélő diákok felé közeledni, de hamarosan feloldódott a társaság, és kezdetét vette a kaland, a rácsodálkozás a magyarországi, ausztriai, németországi vagy éppen itáliai tájak szépségeire, az országok természeti, illetve kulturális örökségére. Az összes résztvevő hihetetlenül nyitott és elfogadó volt, már első együtt töltött esténken is kötetlenül tudtunk beszélgetni: mind különböztünk ugyan, mégis hasonló a sorsunk. Mind más-más nyelvet beszélünk anyanyelvi szinten, egyesek nem is ebben az országban születtek, és mégis remekül megértettük egymást, hiszen valahányan kisebbségként élünk Romániában, és anyanyelvünkől nyertünk országos tantárgyversenyt. Érdekes volt az a tisztelet, amelyet más kultúrája, szokásai iránt tanúsított mindenki: mi, a magyar lányok szívesen hallgattuk a többiek népdalait, himnuszát, és ők is örömmel tanulgattak magyar kifejezéseket. Így utolsó szállásunkon, Budapesten már majdnem valamennyien magyarul tudták megköszönni a vacsorát, ami minket nagy örömmel töltött el. Szerencsénkre azt is különös figyelemmel tolerálták, ha a közös, mindenki által értett román beszédben néha egy-egy hibát ejtettünk, esetleg hirtelen anyanyelvünkre váltottunk át. A jó társaságra szükség is volt, hiszen rengeteget utaztunk nap mint nap. Ezalatt néha szédülésig olvastunk, néha aludtunk, néha zenét hallgattunk és a buszablakon bámultunk kifelé, de sokat beszélgettünk,

nevettünk, énekeltünk is. És amikor végre megérkeztünk a célunkhoz, rendszerint rájöttünk, hogy minden egyes kilométer megérte. Mert gyönyörű volt az alkonyati, félhomályos séta Győrben, mert elámultunk, amikor beléptünk a melki apátság templomába, vagy beszívtuk a könyvillatot az épület hatalmas, díszes könyvtárában, mert felszabadultan nevettünk, miközben átázott a ruhánk a Krimml-vízesésnél... Sétáltunk Salzburgban, Mozart városában is. A híres zeneszerző szülőházát ugyan csak kívülről tudtuk megnézni, de helyette jót barangoltunk a Mirabell-palota kertjében. Németországban, a neuschwansteini kastélynál pedig megmosolyogtuk az építészeti stílusok kedves összevisz-szaságát, mely olyan épületet eredményezett, ahol kicsit minden lány hercegnőnek érezheti magát... Három nap után elhagytuk az osztrák Alpokat (ahol még nyáron is hűvös van éjszánként!) és a dél-tiroli Sarentinóba indultunk. Közben azért megálltunk Innsbruck óvárosában, s ott nemcsak a magas, barokk-rokoko épületek voltak számunkra izgalmasak, az utcákon álló élő szobrokkal is fotózkodtunk. A környék másik látnivalója, a Swarovski Crystal Worlds valóságos csodabárlang. Kristályvilág, mely elvarázsol, játszik veled és elgondolkodtat. A kortárs művészek alkotásai mintha megragadnának valamit a világ lényegéből, aztán a pillanat seperc alatt továbbmenni... Olaszországban meglátogattuk a bolzanói EURAC-kutatóközpontot, ahol többek között kisebbségvédelemmel foglalkoznak, majd megismerkedtünk Ötzivel, az ötezer éves ősemberrel. A Trauttmansdorff-kastély teraszos kertjében a világ különböző részeiről származó növényekben gyönyörköd-tünk, illatok, hangok, színek sokaságát szívtuk magunkba. Aztán elindultunk hazafelé. A maratoni buszozás közben csak Grazban álltunk meg egy éjszákára meg esti városnézésre, s máris Budapesten voltunk. Dunai hajókázással zárult a kirándulásunk, mi pedig a sötétben kivilágított gyönyörű épületeket elnézve ismét beleszeret-tünk Budapestbe... Végül visszaértünk

Aradra. A búcsúnál már nem idegenek voltunk, hanem összeszokott csapat, felejthetetlen közös emlékekkel.

GREBUR KINGA
Nagykárolyi Elméleti
Líceum, 11. osztály

ROȘU KRISZTA
sepsiszentgyörgyi
Székely Míró
Kollégium, 12. osztály

• Nemcsak a múltat, a jövőt is megidézték a kalotaszentkirályi gyerekek

• Kalotaszegi táncok a diákok előadásában

• Letűnt korok egyenruháit mutatták be az ünnepség keretében

A helyi oktatás 360 éves évfordulóján Kalotaszentkirály-Zentelkén

Üzenet jövőbeli

Időkapuszulát, azaz a jövőnek szóló üzenetet helyeztek el a Kolozs megyei Kalotaszentkirály-Zentelkén az Ady Endre iskola épületének falába szeptember 19-én a helyi oktatás 360 éves évfordulóján rendezett ünnepség keretében. „Ünnepel tulajdonképpen nemcsak Kalotaszentkirály és a környékbeli falvak, de egész Kalotaszeg, hiszen több száz évig megmaradhatott az oktatás Erdély egyik szélfűjta, perifériás szegletében. Ehhez elsősorban a helyi közösség összefogására volt szükség, arra, hogy munkával, adományokkal az iskola mellé álltak, és a megpróbáltatások ellenére is fenntartották a tanintézetet. Ugyanakkor azokra a helyi vezetőkre volt szükség, akik a megfelelő választ adták a megfelelő pillanatban a felmerülő problémákra” – fogalmazott Lakatos András, az iskola igazgatója az ünnepség megnyitóján a helyi művelődési házban.

Mint elhangzott, azt is ünneplik, hogy éppen 10 éve vette fel az intézmény a Kalotaszeghez családi vonalon is kötődő költő nevét. A rendezvényen jelen volt többek közt Póka András György, a község polgármestere is, aki rámutatott: a helybeliek büszkék lehetnek arra, hogy a szentkirályi oktatásra vonatkozó első írásos dokumentum 1653-ból származik: vannak ennél fiatalabb államok a

• Megkoszorúzták az Ady-emlékművet. Itt írta a

fordulóját ünnepelték

iskolába

világon. A 360. évet ünneplő iskolát köszöntötte Valentin Claudiu Cui busz Kolozs megyei főtanfelügyelő is, aki az intézményvezetés és az önkormányzat közötti példás összefogásra hívta fel a figyelmet. A megnyitón elhangzott, hogy példaértékű a kalotaszentkirályi szóróványkollégium is, a megye legmodernebbül felszerelt vidéki bentlakásos iskolája, amely anyanyelvi oktatásban részesíti a Kalotaszeg elnéptelenedő, vegyes lakosságú településeiről érkező magyar gyerekeket. Az iskola diákjai múltat és jövőt átfogó időutazásra hívták a közönséget: előadásukban megelevenedett a régi korok iskolája, az iskolai divat története éppúgy, mint az a jövőbeni jelenet, amikor a 400. évfordulón a ma ötödikes kisdíák, akkor majd 51 éves iskolaigazgató kinyitja az időkapszulát. A fémtartályban pedagógusok és gyerekek által készített szöveges és rajzos üzenetek, a mostani évfordulóra megjelentetett, az iskola történetéről szóló emlékkiadvány és egy adattároló kapott helyet. Az ünnepség keretében megkoszorúzták a régi iskolaépület mellett található Ady-emlékművet is a költő hársfája mellett: jövőre lesz száz éve annak, hogy ezen a helyen írta 1914 júniusában a feleségével, Boncza Bertával a faluba látogató Ady *A Kalota partján* című versét.

KISS JUDIT

a költő a *Kalota partján* című versét

• Lakatos András iskolaigazgató, az időkapszula és a „feladók”

• Időutazás. A színpadon megelevenednek régebbi korok iskolái

Kiváló pedagógusokat és diákokat díjaztak Szovátán

Tizenöt megye 44 pedagógusa vehette át október közepén Szovátán a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) által kétévente kiosztott Ezüstgyopár díjat, kiváló teljesítményéért pedig 54 diák kapott Mákvirág-díjat. Mint az eseményen is elhangzott, az elismerésekkel azokra figyelnek, akik a jövő zálogát biztosítják, illetve akik tanítják, nevelik a „zálogot”.

„Ezüstgyopár díjakat csak kétévente osztunk a megyei és területi elnökök javaslata alapján azoknak a pályájuk végéhez közeledő pedagógusoknak, akik munkájukkal lelkiismeretesen szolgálták a romániai magyar közok-

tatást. Nem tudom, honnan mérítenek erőt napjaink gyorsított életvitelében, de ezek a tanárok a napi oktatás, tárgyi ismeretek átadása mellett a nemzet nevelésére is fordítottak időt” – fogalmazott a Teleki Oktatási Központban tartott díjátadón Burus-Siklódi Botond, az RMPSZ elnöke. Megjegyezte: a pedagógusi munka legnagyobb elismerése a diák sikere, s az RMPSZ nem feledkezik meg róluk sem – tanulmányaik, sport- és kulturális tevékenységeik során kiemelkedő eredményeket elért, tehetséges középiskolásoknak nyújt át Mákvirág-díjat a szövetség.

- Maros megyei Mákvirág-díjazottak: balról jobbra: Kucsván Zsolt Levente 10. osztályos, Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely – Mákvirág-díj ezüst fokozat; Horváth Gabriella Maros megyei RMPSZ-elnök; Lászlófy Pál István, az RMPSZ tiszteletbeli elnöke; Megyesfalvi Botond 11. osztályos, Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely, Mákvirág-díj arany fokozat; Sütő Ágoston 11. osztályos, Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Mákvirág-díj bronz fokozat.

- Kovászna megyei Ezüstgyopár díjazottak: balról jobbra: Dimény János, az RMPSZ erdővidéki elnöke; Bende József Ezüstgyopár díjas; Simon István, az RMPSZ orbaiszéki elnöke; Keresztély Irma, Kovászna megye főtanfelügyelője; Bíró Judit Ezüstgyopár díjas; Incefi Tünde Anna Ezüstgyopár díjas; Veres Enikő, az RMPSZ kézdiszéki elnöke; Szabó Margit, az RMPSZ alsó-háromszéki elnöke; Kiss Imre, az RMPSZ székelyföldi alelnöke; dr. Péter Sándor, az RMPSZ Kovászna megyei elnöke

- Vetró András kézdivásárhelyi szobrászművész pedagógusi munkásságát is díjazták

Egy hónappal a tanévkezdés után döntött az összevonásról a tanfelügyelőség

Ingázókkal mentenék meg a dési iskolát

Más településről próbáltak gyerekeket „hozatni” Désre október közepén, miután egy hónappal a tanévkezdés után kiderült, hogy az 1-es számú általános iskolában gyerekhiány miatt más osztályokkal kell összevonni a negyedik, illetve hetedik osztályt. A Kolozs megyei tanfelügyelőség azonban végül felülírta saját rendeletét, kikötve: amennyiben sikerül biztosítani a 11 fős létszámot, önállóan működhet tovább a két osztály – közölte Péter Tünde Kolozs megyei főtanfelügyelő-helyettes.

Nem működhet önállóan a magyar tagozat Désen

A dési 1-es számú általános iskolában egy hónappal a tanévkezdés után tudták meg, hogy nem működhet önállóan a magyar tagozat 4., illetve 7. osztálya, miután – mivel az oktatási minisztérium nem fizette ki az ingázóknak járó támogatást – több más településről bejáró gyereket lakóhelyükhöz közelebbi tanintézetbe írtak át szüleik. Így módon a 4. osztályban csupán 8, a 7-ikben 11 gyerek maradt, holott a tanügyi törvény értelmében elemi iskolákban legkevesebb 12 fővel indulhat önálló osztály, igaz, a nemzeti kisebbségek esetén kisebb létszámot is engedélyezhet az oktatási minisztérium.

Bár az oktatási tárca még tavaly jóváhagyta a beiskolázási számokat, így az említett osztályok működése is biztosított volt, az iskola vezetősége szeptember 20-án a tanfelügyelőséghez fordult, kérve a kisebb létszámú magyar osztályok engedélyezését. A megyei intézmény megtagadta ezt, és elrendelte a 4. és 3., illetve 7. és 8. osztály összevonását. Az október elején kiközölt tanfelügyelőségi rendelt elleni tiltakozásként a magyar szülők október 14-én megtagadták, hogy iskolába vigyék gyerekeiket, és beadvánnyal fordultak a szaktárcához az önálló osztályok további engedélyezését kérve.

Király András oktatási államtitkár a sajtónak azt nyilatkozta, hogy mivel az összevonásra vonatkozó rendeletet

a Kolozs megyei tanfelügyelőség bocsátotta ki, annak is kell felülnia azt. Mint magyarázta, a minisztérium jóváhagyta a 2013/2014-es beiskolázási tervet, így az iskola vezetőségének nem kellett volna a tanfelügyelőséghez fordulnia külön engedélyért. „Milepödtünk meg a legjobban, mikor egy részünkről elrendezettnek vélt dologról kiderült, hogy még sincs rendben” – jelentette ki az államtitkár. Mint fogalmazott, a Désen kialakult helyzetet „kicsit saját maguknak is köszönhetik” az érintettek, hiszen időben kellett volna lépniük, ha tudták, hogy nincs meg a kellő számú gyermek. Rámutatott, egyre több erdélyi településen fordul elő, hogy nincs elegendő gyermek önálló osztály indításához, azonban, ha az illetékesek időben értesülnek róla, megoldható a probléma.

Körvonalazódó megoldás

Az időbeni tájékoztatást hiányolta az iskola vezetősége részéről Péter Tünde Kolozs megyei főtanfelügyelő-helyettes is. Mint azt a sajtónak elmondta, több Kolozs megyei tanintézetben, például a tordai iskolában vagy a kolozsvári Onisifor Ghibu-gimnáziumban sem volt biztosított a törvény által előírt gyereklétszám, de – mivel már tanévkezdés előtt tudtak a helyzetről – sikerült elérni, hogy mindkettőben 11 diákkal induljon osztály. Ez a megoldás látszott körvonalazódni október közepén Désen is, ugyanis Valentin Claudiu Cuibus főtanfelügyelő az említett előzmények miatt ragaszkodik a 11 fős létszámhoz. A 7. osztály esetében ez biztosított volt, az erről szóló értesítést az iskola vezetősége továbbította is a tanfelügyelőségnek. Péter Tünde elmondása szerint a 4. osztályba más településről próbáltak három gyereket átiratni, akik ötödiktől amúgyis Désen folytatnák tanulmányaikat. A körvonalazódó megoldás láttán a magyar gyerekek október 15-én már megjelentek az iskolában, mondta a főtanfelügyelő-helyettes, aki szerint a tiltakozás eme formája amúgy sem bizonyult

jónak, hiszen előző nap az egész osztályt beírták hiányzónak. Ráadásul, kötelező oktatásról lévén szó, a törvény szerint a szülők felelősségre vonhatók iskolakerülés szorgalmazásáért. Péter Tünde úgy vélte, az iskolában kialakult helyzet összekovácsolta a dési magyar közösséget, például magyar üzletemberek vállalták az ingázó gyerekek támogatását.

A dési eset nem egyedi, hasonló történt szeptemberben a brassói 8-as számú általános iskolában, ahol a tanfelügyelőség a szülők kérése ellenére nem hagyta jóvá az önálló magyar tannyelvű előkészítő osztály megalakulását. Ehelyett úgy döntött, hogy a kisdíákok a másodikosokkal összevont osztályban tanulnak. A tanfelügyelőség azzal indokolta a döntést, hogy a törvény szerint legkevesebb 12 diákkal lehet osztályt indítani.

A gyereklétszám csökkenése miatt egyre több településen kell összevonni osztályokat, a tendencia még a magyar többségű Hargita megyét is elérte. Waczel Ferenc tanfelügyelő október 16-ai sajtótájékoztatóján arra hívta fel a figyelmet, hogy a térségben jelentősen megnőtt az összevont osztályokban tanuló diákok száma, mivel egyre kevesebb gyerek születik. A székelyföldi megyében tavalyhoz képest idén mintegy háromezerrel több gyermek jár összevont osztályba, számuk megkezdte meghaladja a háromezretet. Legtöbben, közel 2700-an elemi osztályosok, az összevonással ugyanis elkerülhető, hogy a kisgyerekeknek ingázniuk kelljen más településekre. Általános iskolai oktatásban mintegy ötszázan tanulnak összevont osztályokban, szintén elszigetelt településeken. Bartolf Hedvig főtanfelügyelő azt is elmondta, hogy a gyermeklétszám rohamos csökkenése miatt ebben a tanévben négy tanintézet szűnt meg elszigetelt településeken.

PAP MELINDA

Csíkszeredában beköltöz

Lamborghini n fejték a limuzi

„A kisfiam tegnap azzal állt elő, hogy születésnapjára kombájnt kér” – meséli elképedve az egyik csíkszeredai anyuka alig egy héttel azt követően, hogy ellátogattak a mintegy kilenc-ezer embert megmozgató, az országban is egyedülálló Falu a városban családi rendezvényre. Azóta nem telik el olyan nap, hogy gyereke ne kérje meg: mikor mennek újból állatokat simogatni. Szeptember utolsó hétvégéjén ugyanis a városba költözött a falu. Lovastul, tehenestül, traktorostul, kombájnostul, esztenástul, szeke-restül – és két napig ki sem mozdult onnan. Nemcsak azért, hogy a városiak közelről láthassák, milyen a mai falu élete, ahol a tradíció együtt él a modern technikával, hanem hogy maguk is kipróbálhassák a tehénfejést, a 200 lóerős traktor vezetését, a szénacsinálást vagy a sajtkészítést. A szervezők – a *7határ.ro* erdélyi gazdaportál, a Hargita Megyei Fiatal Gazdák Egyesülete, valamint Csíkszeredai

zött a falu a városba

mellett nt

polgármesteri hivatala – egy percig sem osztották azt a városban terjedő vélekedést, miért éppen a falvak övezte Csíkszeredában kellene megrendezni egy ilyen eseményt, amikor egy nagyvárosi gyerekek még kevesebb lehetősége van tehenet, csirkét látni – és igazuk volt: családok százai érkeztek akár többször is, hogy kicsik-nagyok kivegyék részüket a gazdag programkínálatból. Amelyből két, ilyenkor megszokott „ attrakció” hiányzott: a csapolt sör és a politikusok. Volt viszont kászoni juhászok készítette túrós puliszka, vacsárcsi főtt krumpli, homoródalmási sajt, almahegy és gyümölcsle, gyerekcsúszda szalmába érkezéssel, öregtraktor-kiállítás – ahol még Lamborghini motorral működő gépet is látni lehetett –, és az is kiderült, hogy a tehen, amit megfejték, valójában egy limuzin.

**SZÖVEG ÉS FOTÓK:
MIHÁLY LÁSZLÓ**

Húszéves fennállását ünnepelte a Dévai Szent Ferenc Alapítvány

„A gyerekek Isten ajándékai”

Húszéves fennállása során ötezer gyereket fogadott be a Bőjte Csaba által vezetett Dévai Szent Ferenc Alapítvány, amely október első hétvégéjén háromnapos rendezvénysorozattal ünnepelte a jubileumot. „Húsz év alatt olyan gyerekeket fogadtam be, akik nagyon-nagyon mélyről jöttek, és ma sokan munkatársaim, egyetemet végeztek, diplomát szereztek. Azt gondolom, ha netán Ferenc pápa meghívna egy kávéra, ezzel az ötezer gyerekkel én el mernék menni, tudnának viselkedni” – értékelte az elmúlt húsz év munkáját a *Kossuth Rádió*nak adott interjúban Bőjte Csaba.

Felelevenítette, a kezdetekkor – 1993 őszén fogadták be az első gyerekeket a dévai gyermekotthonba – nem volt könnyű támogatókat találni a munkához, hiszen a gyermekvédelem intézményesített volt, és az ezzel megbízott hatóságok nem nézték jó szemmel, hogy „civil ember belekotyog a gyereknevelésbe, és még magyarul is beszél”. Elmondása szerint idő kellett, amíg meg tudta szelídíteni őket, a hatóságok ma partnereként tekintenek az Erdély-szerte immár 78 házat működtető Szent Ferenc-alapítványra. „Nem csak elfogadnak, hanem szeretnek, támogatnak is” – hangsúlyozta Csaba atya, rámutatva: arra tanította munkatársait, a gyerekeket, hogy maguk is részt vállaljanak a házak működtetéséhez szükséges anyagiak előteremtésében, hiszen – mint fogalmazott – a létért küzdeni kell. „Ha nekem annyi pénzem lenne, mint Krőzusnak, akkor sem adnék meg mindent, ami kell a házhoz” – hangsúlyozta Bőjte Csaba. Rámutatott, az autonómia szellemében nevelte a kollégáit, hogy szeresék a gyerekeket és a környezetüket is, mindenki legyen jóban a polgármesterrel, a helyi vállalkozókkal. Úgy vélte, másként nem is működhetne egy ilyen hálózat – a Szent Ferenc-alapítvány égisze alatt jelenleg 72 településen 2300 gyereket gondoznak.

A szegény gyermekek, a koldusok nem problémák, hanem Istentől kapott ajándékok, mert értelmet tudnak adni az ember életének, mentőövek,

• Fotó: MTI

• **Bőjte Csaba: „a szegény gyermekek, a koldusok nem problémák, hanem Istentől kapott ajándékok, mert értelmet tudnak adni az ember életének”**

amelyek segítségével elérhető a mennyország – jelentette ki a ferences szerzetes hozzátéve, manapság nagyon sokan gondolkodnak még így, az ő támogatásuknak köszönhetően sikerült megmenteni az elmúlt húsz évben ötezer nehéz sorsú gyermeket.

Az október első hétvégéjén tartott évfordulóra az alapítvány által az évek során felkarolt valamennyi gyereket, jelenlegi és volt házvezetőt, munkatársat meghívtak, akik együtt ünnepeltek a Kárpát-medence és Európa különböző pontjairól érkezett keresztszülőkkel, támogatókkal. A rendezvénysorozat fénypontja a dévai kultúrotthon nagytermében tartott szombat délutáni előadás volt, amelyen több mint ötszázan vettek részt. A műsorvezető szerepét Bőjte Csaba töltötte be, aki rendre bemutatta a fellépő gyerekeket és nevelőket, akik verssel, táncsal, népdallal és rockkoncerttel készültek az ünnepi előadásra.

„Büszke vagyok, és büszkék vagyunk mi, dévaiak és Hunyad megyeiek, hogy itt Déván vált valóra egy álom,

amely ma már nemcsak Erdélyben, hanem az egész Kárpát-medencében példaértékű. Büszkék vagyunk, mert az első lépések a legnehezebbek és itt, Déván Csaba atya kezdeményezése az első perctől támogatásra lelt és kibontakozhatott. (...) Ebben a zsúfolásig telt teremben mindenki másképp válaszolna, hogy miért vagyunk mi együtt ma délután, az igazi válasz azonban talán az, hogy a szeretet hozott minket össze, az a szeretet, amelyre a gyerekeknek nap mint nap szükségük van, és amelyet megkapnak Csaba atyától és munkatársaitól” – fogalmazott ünnepi beszédében Winkler Gyula, az RMDSZ Hunyad megyei elnöke, európai parlamenti képviselő. A felszólalók sorát Schmitt Pál volt magyarországi köztársasági elnök és Petru Mărginean, Déva polgármestere bővítette.

PAP MELINDA

Gyerekeket, felnőtteket is tanít magyarul a dél-erdélyi szórványban szolgáló Kémenes Lóránt plébános

Az útkereszteződés, ahol nem lehet megállni

Igényes összeállítású magyar programsorral ünnepelték a dél-erdélyi magyar szórványhoz tartozó Túr falu fennállásának 700. évfordulóját október 4–6. között. Az 1700 lelkes településnek sok magyar vezetéknevű, de anyanyelvét már rég nem beszélő lakosa van. Ezen a településen szolgál Kémenes Lóránt Zoltán római katolikus plébános (közismert nevén: Lóri pap), aki az említett színvonalas programok szervezője és levezénylője volt. Mert ő a faluba kerülése óta – 2006-tól kezdve – nem akarja elhinni, hogy Túrban „túrni kell” ezt az identitásvesztésre mutató, áldatlan állapotot. Így hát iskolai fakultatív tárgyként gyerekeknek, délutánonként pedig felnőtteknek tanítja – szakszerűen, igényesen – a magyar szót, a *Balázsfalvi Rádióban* pedig magyar adást indított be, és szerkeszt heti rendszerességgel. Ilyen sem volt soha arrafelé.

A magyar szó terjesztése

Kémenes plébános viszont azt is tudja, hogy a magyar szó és kultúra terjesztéséhez a magyar programoknak otthont biztosító épületre is szükség van. Ezért visszaigényelte az egykori magyar iskola épületét, és meg is szerezte azt. Ahhoz, hogy ez a jelenleg felújítás alatt álló Tűri Magyar Ház újra a magyar kultúra szolgálatába állhasson, még nagyon sok pénzre van szükség. Az önkéntesek kétkézi munkája, a jó szándékú adakozók felajánlásai, a pályázati úton nyert pénzek még mindig csak kisebb hányadát teszik ki a szükséges összegnek. Ezért a plébános nem röstell évente kétkézi munkát vállalni Nyugat-Európában. A kamionsofőrködésből és rakodásból szerzett pénzt hazahozza övének, mint ahogyan tette azt akkor is, amikor templomukat újíttotta és szerelte fel korszerű fűtési berendezéssel. De Kémenes Lórántból másféle is „jut”. Korábbi súlyos betegségéből felépülve a székelyföldi Borzonton telket vásárolt, ahol egész nyáron át gyerektáborokat vezet szintén igényes, az élménypedagógia elveit és gyakorlatát követő programokkal.

És itt még nem ér véget a felsorolás, hiszen a 39 éves Lóripap nevéhez még csodaszép gyermekdalok, számos, rangos egyházi eseményen elmondott lelkesítő szentbeszéd és előadás, művészi szintű fotózás, amatőr felnőtt szintársulat vezetése is köthető. És – talán ez kívánczított volna a sor legelejére – számos reménytelen helyzetben nyújtott segítő jobb, vigasztalás és bátorítás.

A kereszt mint útkereszteződés

Kémenes Lóránt Zoltán sokoldalú munkásságát júliusban Jakab Antal-emlékdíjjal jutalmazta a Jakab Antal Keresztény Kör. Az egykori magyartanár által mondott laudáció egyben tanúságtétel is volt, hiszen a mester bátran kimondta: diákja elhivatottságát látva köteleződéssel a mélyen vallásos életre. Az említett háromnapos túri programsor keretében valami hasonló ismétlődött. Október 5-én ugyanis Kémenes Lóránt Zoltán – „a magyar identitás megőrzése érdekében, a Balázsfalva környékén élő szórványmagyar közösség tagjai körében végzett kitartó, önzetlen és odaadó munkája, valamint a honosítás

lehetőségét példaértékű kitartással népszerűsítő tevékenysége elismeréseként” Magyar Arany Érdemkeresztrel tüntették ki. Ezennel Füzes Oszkár, Magyarország bukaresti nagykövete méltatta az elrománosodott magyarok által lakott falu plébánosát: „Nemcsak a magyar állam romániai képviselőjeként beszélek, hanem olyan magánemberként is, aki nagyon büszke arra, hogy ismerőse és talán barátja is lehet Lóri papnak. Ez a mai ünnepség látszólag arról szól, hogy Kémenes Lóránt plébá-

• A SZERZŐ FELVÉTELE

• Kémenes Lóránt nemcsak papként, hanem pedagógusként is szolgál

nos urat Magyarország kitünteti. A valóság ezzel szemben az, hogy Magyarország és valamennyi magyar kitüntetve érzi magát, hogy megbecsülheti, megtisztelheti, köszönheti Kémenes Lórántot, akire ezúton is Isten áldását és valamennyiük szerető segítségét kérem.” A kitüntetettet sok helyi, a Küküllőszög és Erdély, valamint az anyaország számos településéről érkezett jó barát ünnepelte együtt Túrban. „Az én legjobb Barátom kétezer évvel ezelőtt fölvette a neki ajándékozott keresztet, és nem röstellett többször elbukni alatta. És mindig fölemelte keresztjét, hogy utána a kereszt emelje fel őt... Az a kereszt nem aranyból volt, az egy ácsolt kereszt volt, amelyik – van egy jó hírem! – kétezer éve üres. Kétezer éve azon a keresztben nem függ ott a Barátom. A Barátom valahol itt van a szívemben, és nem akarja, hogy soha többé keresztre ne fessítsem, de erőt ad, hogy mindennapi keresztjeimet megéljem. A mai nap számomra útkereszteződés, ahonnan tovább kell menni, mert az útkereszteződésben nem lehet megállni. (...) Ez a kereszt nekem feladatot ad. Nem kicsit. Olyan feladatot, amit méltósággal akarok teljesíteni” – mondta a kitüntetésről Kémenes Lóránt. A rendezvényt *Erdélyi Magyar Televízió*, túri római katolikus plébánia, a Szülőföldünkért Egyesület és a Communitas Alapítvány támogatta.

OZSVÁTH JUDIT

A magyar népmese napja Benedek Elek kisbaconi szülőházában

Erdély-szerte és Magyarországon is megannyi rendezvényt szerveztek a magyar népmese napján. A Benedek Elek születésnapján, szeptember 30-án tartott mesenapon több mint százötven diák látogatott el Elek apó kisbaconi házába, hogy a magyar gyermekirodalom atyja születésének 154. évfordulóján emlékezzen a nagy mesemondóra. A szülőházba ellátogató kisdíákok Elek apónak címzett üzeneteiből válogattunk.

Kedves Benedek Elek!

Kíváncsiak lennénk arra, hogyan tudtad kitalálni azt a rengeteg sok mesét, és miből merítettél ötletet? Szeretjük nagyon a meséidet, és olvastuk már néhány versedet is. Itt vagyunk a te tiszteletedre szervezett ünnepségen.

Nagybaconi Aranyhalak csapat

Kedves Elek apó!

Nagyon szépen köszönjük a sok mesét. Tudatom, hogy nagyon tetszett a *Ne bánts a fát* című verse. Nagyon sajnáljuk, hogy ma nem lehet velünk. Szeretettel gondolunk, emlékezünk önre.

Csillagszemű Juhászok csapata

Kedves Elek apó!

Nagyon elámultunk, amikor beléptünk az emlékház területére. Az óriási fák és a gyönyörű ház elbűvölt bennünket. Még a nap is örült ennyi sok cimborának, hiszen ragyogóan kisütött. A huncut manók érdekesebbnél érdekesebb játékokat eszeltek ki nekünk. Eddig nagyon jól szórakoztunk, de a java még hátravan. Reméljük, jövőben is eljöhetünk, hogy részese lehessünk Elek apó mesevilágának.

Sok szeretettel a Királykisasszonyok csapatától

Benedek Elek ükunokájától azt kérjük, hogy milyen érzés Benedek Elek ükonokájának lenni? Olvastad Benedek Elek összes meséjét?

Kopasz Kiskondások csapata

Kedves Elek apó!

Nagyon szeretjük a meséidet és verseidet. Sok-sok mesédet olvastuk már, és egyre jobban megkedveltük őket. A mai napon mintha meseországban lettünk volna, és úgy érezzük, hogy te is itt vagy velünk. A próbák érdekesek és szórakoztatóak voltak. Reméljük, hogy te is meg vagy elégedve a csapat munkájával.

Dióbél Királyfik csapata

Kedves Elek apó,

Erdőfűléből jöttünk ide, a mesék földjére. Sok izgalmas próbát álltunk ki, akár a mesehősök a mesékben. Bebarangoltuk Kisbacon fontosabb helyszíneit. Szép és emlékezetes marad számunkra a mai nap. Örülünk, hogy meghívtál bennünket, és eljöhettünk, hogy együtt ünnepeljünk. Reméljük, hogy jövőre is meghívsz, és együtt ünnepeljük a születésnapodat!

Szeretettel, Aranyhalak csapata

Kedves Elek apó,

Boldogok vagyunk, hogy eljöhettünk megünnepelni a születésnapodat. A mai napon sok meglepetésben volt részünk. Bárcsak itt lehetnél velünk, hogy te mondjal mesét nekünk. Sokat gondolunk rád,

Háromfejű Sárkányok csapata

Mi vagyunk a békakirálylányok. Nagyon izgatottan vártuk ezt a napot. Szeretünk biciklizni, rajzolni, tornászni és olvasni. Kedvenc színeink rózsaszín, kék és lila. Nagyon szépek a meséid. Mi szeretnénk fodrász, tanító néni és manikűrösök lenni. Boldog születésnapot kívánunk. Nagyon sok mindent megtanultunk a meséid által. Örülünk, hogy a mi kicsiny falunkban éltél.

Békakirálylányok csapata

Kedves Elek apó,

Mi vagyunk a Finnyás Királykisaszonyok csapat. Nagyon jól érezzük magunkat itt, Kisbaconban. Mikor indulhatunk Meseországba? Mit tegyünk a tarisznnyába?

Várjuk, hogy találkozzunk!

A csapat

Prevenció a fesztiválózó fiatalok szerfogyasztási szokásainak tükrében

Nemcsak a rock örök és halhatatlan

Gyakran hangoztatják a rocker szubkultúrában, hogy a „rock örök és halhatatlan”. Nem hiába vettük át cikkünk címének ezt a szófordulatot, ugyanis tapasztalataink alapján nemcsak a rock miatt fesztivál a fesztivál, hanem a drogok miatt is. A drogok persze nemcsak a fesztiválokhoz kapcsolódhatnak, hanem bátran kijelenthetjük, hogy az emberiség egy része

ra is kihívást ígértek. A csapatmunkában több szervezet is részt vett: a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Szociológia és Szociális Munkásképző Kara, a kolozsvári görög katolikus Caritas Szervezete, a szatmári Caritas szervezet drogprenvenációs irodája, a Pro Karma Egyesület, valamint az Országos Drogellenes Ügynökség kolozsvári drogmegelőző, felmérő és tanácsadó irodája.

Az Independence Zone (a továbbiakban IZ) munkájának hasznosságát bizonyítja, hogy a négynapos rendezvény ideje alatt sokan látogatták kísérőprogramjainkat. A program különböző szolgáltatásait körülbelül 1000 fesztiválózó vette igénybe. Állandó szolgáltatásaink közé a következők tartoztak: „Élő könyv és böngészde”, „Free kvíz”, „Kérdezz-felelek”, „Mérd magad!”, „A drogok változó arca”, „Border feeling”, „Free mottó”, „Az élet karkötője”, „Independence-túra” és „Függetlenségi tanácsadás”.

Egyik újonc IZ-csapattagunk a következőképpen foglalta össze tapasztalatait: „amikor elfoglaltuk a számunkra kijelölt sátrat, a szívem zakatolni kezdett, izgatott lettem, mert még nem sejtettem, mi vár rám. A terepmunka során fiatalok tömege lepte el sátrunk belsejét, kíváncsian várták, hogy szakembereink foglalkozzanak velük. Első alkalommal csatlakozhattam a csapathoz, ezért számomra meglepetés volt, hogy ennyien érdeklődnek a munkánk iránt. Boldog voltam, mert éreztem, hogy szükség van ránk”. A „Mérd magad” önreflexiós kérdőívet tartalmazott, amely azt mérte, hogy a válaszadók milyen mértékben veszélyeztetik a nikotin-, alkohol- és a drogfüggőség, illetve miként jelentkezik az ezzel szorosan összefüggő depressziós tünetek. A kérdőívet kitöltő 605 személyből körülbelül 150-en voltak kíváncsiak az eredményeikre, ez a szám több mint duplája a tavalyinak. Idén a férfiak 5%-kal nagyobb arányban vettek részt a tanácsadáson, mint a nők. A kérdőíveket pszichológusok és szociális munkások értékelték ki, ezt tanácsadással

egybekötött személyes beszélgetés követte, amelynek keretében a lelki jóllét és a jövőkép témája is helyet kapott. A megkérdezettek olykor önkéntelenül sem tudták abbahagyni problémáik felsorolását. Közvetlen kapcsolatok alakultak ki percek alatt, a tekintetek arról árulkodtak, hogy megbíznak bennünk – a beszélgetés természetes velejárója volt az őszinteség.

Kevesebben drogoznak, mint korábban

„Olyan mély benyomást tett rám és a munkámra, hogy nem is hittem,

„A kérdőíveket pszichológusok és szociális munkások értékelték ki, ezt tanácsadással egybekötött személyes beszélgetés követte, amelynek keretében a lelki jóllét és a jövőkép témája is helyet kapott. A megkérdezettek olykor önkéntelenül sem tudták abbahagyni problémáik felsorolását.”

mindig is élt és élni fog a tudatmódosító szerekkel. Ennek a jelenségnek a jövőbeli fennmaradása megkérdőjelezhetetlen, ám ennek tudatában sem dőlhetünk hátra, s tekinthetjük megtört társadalmi problémának.

Egy lendületes csapat tíz éve a terepen

Eztaszemléletet vallja az Independence Zone csapata is, amely immáron tizedik alkalommal végzett nikotin-, alkohol-, drog- és HIV-prevenációs tevékenységet a Félisziget Fesztiválon. Az eddig Marosvásárhelyen megrendezett fesztivál idén új helyszínen, a Kolozsvár határában fekvő Gorbó völgyében várta a látogatókat. A táj megfelelő környezetet nyújtott mindazok számára, akik kikapcsolódásra, szórakozásra vagy csak pihenésre vágytak. Az új helyszín új lehetőséget jelentett a szervezők számára, a résztvevőket pedig nagy kíváncsisággal töltötte el. Az újdonságok az Independence Zone csapata számá-

„A terepmunka során fiatalok tömege lepte el sátrunk belsejét, kíváncsian várták, hogy szakembereink foglalkozzanak velük. Első alkalommal csatlakozhattam a csapathoz, ezért számomra meglepetés volt, hogy ennyien érdeklődnek a munkánk iránt. Boldog voltam, mert éreztem, hogy szükség van ránk.”

hogy ilyesmit megtapasztalhatok. Láthattam, ahogy az emberek rövid idő alatt megnyílnak egy idegen előtt úgy, hogy fontos mondataik közben elcsuklik a hangjuk, vagy könnyeikkel küszködnek, miközben bizonygatják, hogy nem ők a hibásak. A megtapasztalt érzés boldogsággal és izgatottsággal töltött el, eddig elképzelhetetlennek tartottam, hogy képesek az emberek ennyire őszintén beszélni problémáikról. Leírhatatlan érzés volt, átértékelődött számomra a szociális munka, úgy érzem, azáltal, hogy meghallgattam őket, elmondhattam a véleményemet, és észrevételeimmel segíthettem rajtuk, könnyíthettem krízishelyzetükön.

A fiatalok arcán látszott, hogy elégedettek a tanácsadóinkkal, ölelések és kézfogások bizonyították, hogy jól végeztük a munkánkat” – mondta egyik munkatársunk. A tesztek magyar és román nyelven egyaránt elérhetőek voltak tekintettel a fesztiválózó heterogén etnikai összetételére. A megkérdezettek között fele-fele arányban voltak román és magyar nemzetiségűek. A kérdezettek életkora változó volt, a legfiatalabb látogató 14, a legidősebb 53 éves volt, az átlagéletkor pedig 22 év volt. A nemi megoszlás nagyjából fele-fele arányt mutatott, a férfiak 5%-kal nagyobb arányban voltak jelen. Lelki jóllét szempontjából viszonylag egészséges kép rajzolódott ki, hiszen a megkérdezettek kétharmada nem észlelt depressziós tüneteket. Igencsak szembetűnő eredmény a drogok kipróbálása kapcsán született, hiszen a felmérésben részt vevő fesztiválózóknak csupán 21%-a próbált ki valamilyen kábítószer élete során. Ez jóval kevesebb, mint a tavalyi 34% vagy bármelyik korábbi érték, amelyet a tíz év során mértünk.

Az IZ csapatától idén „Ditch Drugs, Choose School” feliratú karkötőt vásárolhattak a fesztiválózóknak, amellyel hozzájárulhattak a kolozsvári, illetve a szatmári Caritas szervezetek kortárssegítő programjának elindításához. A kortársképzés célja, hogy olyan fiatalokat képezzünk ki, akik megfelelő felkészítés után olyan üzenetet közvetítenek környezetük, baráti körük felé, amely megállíthatja, esetleg visszaszoríthatja a fiatalok kábítószer-fogyasztását. Akik csak egy percre tértek be a sátrunkba, azoknak sem ment kárba az idejük, hisz ha az előbbi szolgáltatásokat nem is vették igénybe, de néhány szál cigarettájukat lecserélték friss gyümölcsre vagy óvszerre. Az előző évekhez hasonlóan különösen nagy érdeklődést váltott ki a kvízzátékunk, ennek során a látogatók a drogok világáról való tudásukat tesztelheték. A változatos programok lehetővé tették a résztvevők számára, hogy alkalmuk legyen önmaguk megismerésére, tapasztalataik és szokásaik tesztelésére, valamint olyan kitárulkozásra, amelyet olykor szükségesnek érezhetnek, hogy újrakezdhessek mindennapjaikat. Csapatunk körültekintően, a részletekre odafigyelve foglalkozott a látogatókkal.

Az önismeret fontossága

A fiatal korosztálynak szüksége van a megkülönböztetett figyelemre, hiszen ők azok, akik a legjobban ki vannak

• Fotók: INDEPENDENCE ZONE

• Jó hangulatú beszélgetés, személyes tanácsadás a drogprevenációs program keretében

téve a kísértésnek, miközben identitásuk után kutatnak a világban. Bár sokan szélmalomharcnak tartják, a prevenációs munkának mégis van hatása a drogfogyasztás elleni harcban, hiszen minden információ és tudás hozzájárul a fiatalok személyiségének formálódásához. A szülők, pedagógusok által képviselt értékek a tizenévesek körében gyakran háttérbe szorulnak,

„A szülők, pedagógusok által képviselt értékek a tizenévesek körében gyakran háttérbe szorulnak, és a példaképek, példaeértékű emberek valamilyen oknál fogva hitelüket veszítik. A fiatalok szemében az igazi vagányság az, ha megkérdőjelezhetik és ledönthetik azokat a korlátokat és tekintélyeket, amelyek körbeveszik őket.”

és a példaképek, példaeértékű emberek valamilyen oknál fogva hitelüket veszítik. A fiatalok szemében az igazi vagányság az, ha megkérdőjelezhetik és ledönthetik azokat a korlátokat és tekintélyeket, amelyek körbeveszik őket. Akik veszélyeztetettebbek, azok számára sokkal vonzóbb a törvény által tiltott szerek fogyasztása, mint a legális drogoké. A cigi már túl „fapados”, alig akad fenn valaki azon, ha ilyet lát egy fiatal kezében. Sokszor és sokan hangoztatják, hogy mennyire fontos, hogy a gyermeket nevelő – legyen az szülő vagy tanár – kellő figyelmet szánjon a fiatal önismeretére, ami tulajdonképpen belső tudatosságot jelent, és az egészséges életvitel alapja. Ehhez kapcsolódóan Mérei Ferenc neves magyar pszichológus a 90-es években megfogalmazott víziója ma is aktuális: „a jelek azt mutatják, hogy a harmadik évezredben fel fog tárulni a lélektan elhivatottsága az ember sorában. Missziója az önismeret lesz. Az önismereti tudatosság az egyetlen hatékony eszköz, amelyet az elkövetkező században szembeszegezhetünk a körülményekből fakadó manipulációs hatásokkal”.

A pedagógusok felelőssége a prevencióban

Joggal mondhatjuk, hogy a prevenció területén a pedagógusok tapasztalatlanok, igencsak járatlanok és magukra maradtak, eszköztelenek, ezért inkább a háttérbe húzódnak. Pedig a drogok részletes, mindenre kiterjedő ismeretének hiánya nem akadályozhatja meg a tanárt abban, hogy beszélgessen a diákokkal pl. a tárgykört érintő személyes attitűdökről, önismertéről, a drogok társadalmi megítéléséről vagy akár a társas helyzetekről, melyekben a fiatalok kapcsolatba kerülhetnek mind az illegális, mind a legális drogokkal – magyarul, hogy megelőző munkát végezzen. A prevenciós módszerek közül leginkább a közvetett technikák azok, amelyekben nincs benne a drogokkal kapcsolatos tudás, és amelyet a pedagógusok is biztonságosan használhatnak. Ide tartozik az érzelmi nevelés, amelynek célja az önértékelés, az önbizalom kiépítése és növelése. Módszere az értékek és érzések megbeszélésén alapul, és elfogadó, empátikus légkör kialakítását célozza meg az iskolában. Ezenkívül olyan tevékenységek szorgalmazásában látja a prevenció sikerességét, ahol az alter-

natív tevékenységek nagyobb vonzerejűek, mint a drogozás. Ilyen például az ifjúsági központok munkájába való bekapcsolódás, önkéntesség, sportkörök, kirándulások vagy más szabadidős foglalkozások szervezése.

A megelőzés iskolában alkalmazható módszerei

A következőkben a teljesség igénye nélkül bemutatnánk néhány módszert, melyet az iskolai drogprevenció területén biztonsággal használhatnak a pedagógusok. Személyes beszélgetések – ez alkalom arra, hogy a tanulókat megismerjük, de esetenként a beavatkozás keretét is szolgálhat. A tanárnak odafigyelőnek, empátikusnak, megbízhatónak kell lennie, valamint szükséges, hogy elegendő időt szánjon a diákokra. A klubok, szakkörök – részben ismeretközlő, gyakorlati – készségfejlesztő funkciója jelentős, ugyanakkor fontos a közösségépítő szerepe is. Ez lehetőséget teremt a szabadidő aktív eltöltésére, a diákok érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választhatnak. Szintén hatékony lehet a diákok bevonása olyan szórakoztató és közösségépítő programokba, mint az iskolarádió és iskolaújság.

Ezeket keresztül közösen alakíthatnák ki véleményüket a drogfogyasztás és a drogmegelőzés kérdéskörében. A témához kapcsolódó rádióinterjúk, újságcikkek segítségével iskolai és külső szakemberek, valamint példaképnek számító zenészek és sportolók álláspontját hallgathatják meg a diákok: ez ebben az életkorban kiemelt fontossággal bír számukra. Fontos a segítő tanár, rajta múlik, hogyan irányítja a diákok ez irányú tevékenységét.

Hatékony lehet továbbá a dramatikus játékok/színjátszó kör – osztályfőnöki órán, esetleg magyar irodalom órán jól alkalmazhatja a felkészült tanár a szituációvezetés módszerét. Feldolgozandó téma lehet a nemet mondás algoritmus és a segítségnyújtással kapcsolatos esetek dramatikus értelmezése, a szenvedélybetegséggel, a drogok fogyasztásával és az életmódot befolyásoló hatással kapcsolatos darab kiválasztása, bemutatása – ilyen például a *Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról* című darab is. Ugyanakkor hatásos lehet győgyult drogos megszólaltatása – csak ellenőrzött körülmények között és irányított kommunikációban jártas, szermentes anyagozót szabad felkérni. Érdemes vele hangsúlyoztatni a csábító szituációkat és csapdahelyzeteket, valamint a fogyasztóvá válás stációit. Másik népszerű program lehet az antidrogdiszko – magas színvonalú szervezést és komoly biztosítást igényel a lebonyolítása. Garantáltan drogmentesnek kell lennie, csak így van üzenete a fiatalok számára, hogy a drogok nélkül is lehet jól bulizni. A prevenció hatékonyságának alapja tehát az, hogy a drogok kérdéséhez egyéb életvezetési kérdésekhez kapcsolódó foglalkozásba ágyazzuk be. Az IZ programjának egyik alpmódszere abban rejlik, hogy nem megváltoztatni akarjuk a drogfogyasztók szokásait, hanem hozzásegíteni őket ahhoz, hogy különféle lehetőségek közül választhassanak, hogy ideális jövőképeket célszerűsíthessék, és megvalósíthatóbbá tehessék. Az Independence Zone munkája nem ér véget a Fészfesztivál lezárultával, hiszen az év 365 napjában az érdeklődők rendelkezésére áll a www.independencezone.ro honlapon.

**BOTHÁZI RENÁTA,
KOKOVI CSILLA,
DÉGI L. CSABA**

Primitív reflexek felülírásán alapuló mozgásfejlesztés

Mozgásterápiás képzés Kolozsváron

A Romániai Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete szeptember 20–22 között szervezte meg Kolozsváron szakmai képzését, amelynek témája a mozgásfejlesztés volt. A képzést Tótszöllősy Tünde inkluzív tanár, mozgásfejlesztő pedagógus, a váci Apor Vilmos Katolikus Főiskola Művészeti és Testnevelési Tanszékének oktatója tartotta. A szakmai hétvégére egész területéről – Gyergyószentmiklósról, Csíkszeredából, Szentegyházáról, Székelyudvarhelyről, Gyergyóalfaluból, Barótról, Sepsiszentgyörgyről, Szovátáról, Marosvásárhelyről, Marosszentgyörgyről, Aradról, Nagyváradról és Kolozsvárról – érkezett az ötven résztvevő. Egyesületünk egyik alapvető célkitűzése olyan képzések szervezése, amelyek keretében a résztvevők gyakorlati tapasztalatra tehetnek szert, olyasmire, amit aztán a mindennapi munkájukba beépíthetnek, gazdagítva fejlesztőeszközeik/módszereik repertoárját. Ugyanakkor törekszünk képzéseink tematikáját széles körűvé tenni, több szemszögből tárgyalni, jelen esetben a mozgásfejlesztés nem csupán gyógypedagógiai kérdésként került megvitatásra. Ezt tükrözi, hogy a résztvevők több szakterületet is képviseltek: a gyógypedagóguson, gyógytornáson kívül az érdeklődők között ott találjuk a tornatanárt, pszichológust, szülőt, szociális munkást, középiskolai és egyetemi tanárt is.

A kolozsvári képzés során megismerhettük a primitív reflexek (pl. Moro-reflex, kereső-szopó, nyelési reflex, hátgerinc-csípő reflex, hullóreflex, áthidaló reflex stb.) fennmaradásának következményeit, ezek vizsgálatát és tüneteit. Mint tudjuk, a primitív reflexek az életbenmaradás fontos kellékei. A reflexhelyzetek megfelelő időben történő átélése, működtetése előhívja a feltételes reflexiót, ami már tanult viselkedésforma. A mozgások a gyakorlással akaratlagossá, tudatossá és célirányossá válnak. Azonban kellő mennyiségű reflexmozgás hiányában nem tudnak begyakorlódni és akarattal vezérelt mozgássá válni, ekkor alakulnak ki a rendellenességek, amelyeknek változatos következményei lehetnek – magyarázta Tótszöllősy. Ezek javítása, felülírása a megfelelő időpontban helyes gyakorlatok végzésével megszüntethető. Így például a hátgerinc-reflex (Galant reflex) – amely a 20. terhességi héten jelenik meg – fennmaradásának tünete a gyakori bepislélés, a gyermek a székletlécnek dőlve sokat fészkelődik, illetve kerüli a derékban szoros szoknyát, övet, nadrágot. Ennek következtében jellemző a gyenge figyelem, szórakozottság, elmélázás, gyenge rövid távú memória, darabos, esetenként mozgás, járásuk a csípő egy irányba forog. Ennek felülírására a következő gyakorlatok ajánlatosak: hanyatt fekvésben csípőforgatás, állásban csípőrotálás, térdelésben leülés a comb mellé a talajra, jobbra, majd balra, nyújtott ülésben lábak előretolása váltva stb.

A szakember videofelvételekkel mutatta be a különböző gyakorlattípusokat, amelyek a különböző problémák kezelésében elengedhetetlenek. Emellett a résztvevők gyakorolhatták az idegi éretlenség, hiper-és hipoaktivitás,

figyelemzavar és autisztikus tünetekre alkalmazható gyakorlatssorokat is. A képző hangsúlyozta, hogy a részfunkciók fejlesztését segítik a testséma-, térismeret, sorrendiség, ritmus-, és egyensúlyfejlesztő gyakorlatok.

A képzés során a mozgás saját élményként való megtapasztalása nemcsak a hosszú távú rögzítést alapozta meg, de hangulatot is teremtett a résztvevők számára. Ezáltal a háromnapos képzés során a jelenlevők az elméleti megvalósítással egy időben gyakorlati ötletekkel gazdagodhattak. A képzés főtámogatója a Bethlen Gábor Alap, támogatója a kolozsvári Kozmutza Flóra Hallássérültek Speciális Iskolája.

NAGY SZILÁRD
Romániai Magyar Gyógypedagógusok
Egyesülete
Kolozsvár

Mi legyen a fehér csoda neve?

Ma a kicsivel is sírósan nehéz és vigasztalós napunk lesz. Lulu nevű papagája a tavaly kirepült; azóta se jutottunk dülőre abban a heves vitában, hogy kinek a hibájából. Kisfiam minden érvet és magyarázatot kivédő meggyőződése szerint én vagyok a bűnös Lulu kirepülésében és elpusztulásában, mert miként is vészelhetné át egy papagáj ezeket a kegyetlen életkörülményeket, amelyek a kalitkán túl várnak rá. Szóval Lulu a maga csodálatos kékségében fecserészett és rikácsolt több éven át a konyhaasztal melletti körpadka fordulójának polcára helyezett ka-

tal ama sarkán csak óvatosan lehetett kanalizálni a levest (noha lehetett tudni, hogy a kék papagájtoll nem belévaló portéka). Szóval egyszer nagytakarítási pozíciót vettem fel, s kiraktam Lulut kalitkástól az udvarra. Mire kisfiam sok egyéb fontos elfoglaltságát követően kikecmergett azzal a mélabúval, ami a kalitkatarítás kötelezettségével együtt jár, s megemelte a kalitkát, Lulunak kézenfekvő volt, hogy a többórányi napozás utáni aléltóságából meglevenedve kiröppenjen a nagyvilágba. Volt sírás, vádaskodás, *te vagy a hibás, anyu, egye-*

fehér papagájt, és beköltöztette minde-
nestül a szobájába az íróasztalra.

A tegnap megpendült a család: *Mi legyen a fehér csoda neve?* Mondom, hogy Pityu. Áron szerint ez roppant közönséges név, legyen inkább valamiféle különlegesen pikáns. Gábor náci nevet javasolt, Áron Himmlert is elvetette, már-már abban maradtak, hogy Hitler legyen a neve, s ha nem is Hitler, legalább Adolfka. Én tiltakoztam, hogy náciakat még papagáj formájában se engedünk be a házba, legyen inkább valami szelídebb, például Albinó. A lényeg az, hogy ma reggel hatkor porszívózásra ébredek, mondom is Zoltánnak, hogy de kedves, van egy szombat nevezetű nap, amikor, ha éppen nem kell futnom valahová, aludhatnék is talán, ha te nem porszívóznál hajnalban. Mondja sűgva, hogy az éjjel Tökkincs (ez a macskánk) levadászta és megette a papagájt, el kellett tüntetnie a nyomokat. Reggel a konyhába fordulván látja ám, hogy valami fehér és véres ízék szétszórva a padlócsempén. [...] Akkor fülel fel arra, hogy a nyitott ajtón túl a macska még mindig csámcsog; csak úgy ropogott a szerencsétlen papagáj koponyája, pfuj-pfuj köpdöste ki a macska a tollakat. *A macska nem hibás, ő csak a vadászösz-tőneit követi.*

Áron most ébredezik; ezt a gyászt valahogy végig kell élnünk. Támolyognak kifelé a nagyok is. Az első zokogásba fuladó hülye macska! ordítózást követően lassan emésztődik a tragédia: *a macska azért ehette meg a papagájt* – töprenkedik Áron a nagyokkal együtt –, *mert megsejtette, hogy náci, ezúttal a macskát nem Tökkincsnek, hanem valódi természete szerint Ábrahámnak fogjuk nevezni, de lehet, jobb lenne valami Moszad titkos ügynőke nevet kitalálni. Sebaj* – vigasztalják a nagyok –, *Adolfkát szépen meggyászolod, aztán veszünk egy másikat.* Mondom, hogy kedveseim, a következőnek legyen Petike vagy Marika a neve, abból nem lesz semmiféle baj, látjátok, micsoda tragédiákat szül, ha beengedünk a házba bármiféle szélsőséget. Áron lassan, de még mindig hüppögve vigasztalódik, aztán eldönti: *Ha találunk egy feketét, Bushnak fogom nevezni, s veszek melléje társnak egy fehérét is, annak pedig Obama lesz a neve. Nem fordítva?* – kérdik a nagyok. *Nem,*

• FARKAS ILONA JANKA, 5. OSZTÁLYOS

- „Állatok jönnek-mennek, hozzánk nőnek, aztán hullnak-halnak-eltűnnek nagy gyászolások és az örökre az emlékeinkben maradsz szomorúságával és szépségével.”

litkájában, ahonnan a kedvéért – abbéli sikeres hitegettetésemet követően, hogy *igen anyu, etetem, igen anyu, kétnaponta kitakarítom a kalitkát, igen anyu, ígérem és fogadom* – a legszebb szobanövényemet költöztettem máshová. Egyszer Lulu minden eskütétel ellenére, hogy márpedig körülötte mindig ragyogó rend lesz, s kisfiam egyre ritkuló „kalitkát takarítunk” akcióinak időbeosztására fittyet hányva csak úgy pattogatta szerteszét a magokat, egyre nagyobb teret hódított meg háza tájékán: kék pihetollai gyönyörűek voltak ugyan, de a konyhaasz-

dúl csak *te vagy a hibás*. Pilátus se mosta annyit a kezét, mint én a hetekig tartó gyászmunka közepette. No Lulut pótolni kellett. Ezelőtt néhány hónappal adtam kisfiamnak pénzt (nem olyan olcsó mulatság ám egy papagáj), hogy vegyen újat; sírva-csukladozva jött haza, hogy útközben elveszítette. Vártunk még egy darabig, hogy érlelődjék a szándék és az akarat, mondtam, hogy annyi rossz tapasztalatunk van már papagájlal, jobb lenne lemondanunk róla. A múltkoriban mégis kipucoválta a kalitkát, a saját öszszegyűjtögetett pénzéből vett egy tiszta

A részlet a Kriterion kiadó gondozásában megjelent *De Anyu!* című kötetből származik.

nem, éppen ez a firka, így biztosan békésen meglesznek egymással. A terv pénzügyi vonzatai miatt mégsem kellett névileg se összeköltöztetni a két államelnököt, lemondunk a papagájról.

De ne hidd, hogy mi állat nélkül percig is meg tudnánk lenni. No nem én, mert én amolyan hűvösen távolságtartó állatbarát vagyok; engem teljes mértékben kielégítene az is, ha fotókra merevítve csodálhatnám őket egy könyvben, ha éppen vágyódásom támadna rájuk. Rajtam kívül viszont élni se tudna senki, ha valamiféle élőlény nem mocorogna, kaparászna, nyivákolna, ugatna, hörögne, siklana, pöszmötölne, csiperegne, rikácsolna vagy trillázna a házban vagy annak környékén. (Mégis inkább a házban. *De anyu, hogy lehetsz olyan kegyetlen, engedd be őket*, ha éppen olyan állatot akarok kiparancsolni, amelyik az udvaron is nyugodtan ellehetne, ha lágy szívű, állatszeretettől csepegő gazdái nem kényeztetnék el.)

A történet rég kezdődött, és most már magam is belátom, sose lesz vége. Állatok jönnek-mennek, hozzánk nőnek, aztán hullnak-halnak-eltűnnek nagy gyászolások és az örökre az emlékeinkben maradsz szomorúságával és szépségével. Az állatokhoz viszonyulás alapállása és tízparancsolata férjemtől származik. Már ismerkedésünkkor hosszasan és szemléletesen mesélt hüllők, békák, kígyók, szalamandrák, gyíkok és mindenféle csúszómászók és kétéltűek tüneményes szépségéről, bogarak és rovarok és izeltlábúak ember által ritkán csodált remekbeszabottságáról. Elfogadtam, megszoktam, beláttam, megnéztem, megcsodáltam; érintésileg lelkesedni mégsem váltam képessé. Ha én nem, nyílt szívű befogadó közeggé vált az összes gyermekem.

Mindenféleképp volt csúszómászókból is: sikló, amit találtak valahol, gyík, amelyet vásároltak, s kirándulása alkalmával a nagyfiam begyűjtött még egy maroknyi gyíktojást is mellé. Ezeket a konyhakredenc tetején melegbe bugyolálva költette ki, csak óvatosan vehettem ki bármit is a kredencből, nehogy a fejemre boruljon a tojásgyűjtemény s benne a kikelésre váró gyíkokcskák. Látod, azt a mai napig sem tudom felfogni, miért éppen a kredenc tetején kellett a kiköltetés művi folyamatát lebonyolítani, s miért nem keresett nagy- (akkor még kis) fiam máshol helyet nekik. No mindegy, a lényeg az, hogy egyszer csak egy ragyogó hajnalban kikeltek a tojáskákból,

a konyhába kifordulván függönyön, kredencen, poharak és tányérok között, a padlón csak úgy villogtak a futkosó gyíkokcskák, s noha nem repestem értük sose, be kellett látnom, hogy minden aprócska, nehezen összefogdosott állatka olyan volt önmagában, mint valami gyönyörűen kimunkált ékszer.

Csak kezdetben csudálkoztam azon is, hogy gyermekeim akkorára cseperedvén

„No nem én, mert én amolyan hűvösen távolságtartó állatbarát vagyok; engem teljes mértékben kielégítene az is, ha fotókra merevítve csodálhatnám őket egy könyvben, ha éppen vágyódásom támadna rájuk. Rajtam kívül viszont élni se tudna senki, ha valamiféle élőlény nem mocorogna, kaparászna, nyivákolna, ugatna, hörögne, siklana, pöszmötölne, csiperegne, rikácsolna vagy trillázna a házban vagy annak környékén.”

elsírták magukat nagytakarítás után: én büszke voltam, hogy mire hazajönnek, lebonyolítom az egészet, csupa ragyogás és a tisztaság illata várja őket az akkurátusan, szekrény mögötti tájakat is érintő munkálkodás eredményeként. Amikor feleszméltek, hogy a mennyezet gerendáiról nem lógnak a megszokott pókhálók, úgy néztek rám, mint egy gyilkosra, s mivel engem nem kötött a pókok szeretetőségének érzelmi béklyója, racionális megközelítésben azzal vádoltak, hogy az egyik leghasznosabb háziállatunkat pusztítottam el. És nemcsak annak idején volt ez így: nagylányom a minap azzal a szomorú váddal fogadott, hogy megölted Karcsikát. Mifene Karcsikát? – riadozom, mire elmondja, hogy pontosan a mennyezet közepéről kezdte el fogni a hálóját az a gyönyörű példány, akit ő elnevezett Karcsikának, naponta megnézte, mennyit haladt, beszélt hozzá, s Karcsika már méternyi hosszú hálón lebegett, *mielőtt legyilkoltad volna*. Tényleg odafentem én aznap délután a seprűvel, de remélem, Karcsika volt olyan élelmes, hogy elmenekült valahová, mert tényleg

nem kívánnék még egy gyíkkosságot a lelkemre venni.

És volt egy pár zebra-pintyünk is: akoriban fölössé vált az ébresztőóra, mert pontban hajnali ötkor kezdték el a csivitelést, fittyet hánytak mindenféle *pfuj, kuss, cicc, fogd be már a csőröd* tiltakozásra, énekeltek mindaddig, amíg egy délelőtti szépen elbóbiskoltak egymásra borulva; hazatérvén meg kellett vigasztalni a teteik fölül hajoló, zokogva gyászoló két gyermeket. Elhantolták őket tisztességgel: vattával bélelt margarinosdobozban temették el, maguk faragták a keresztet, körbecsavarták fehér fonállal, hogy illó és mutatós legyen, és sokáig vitték a virágot a picinyke hantra.

Vízben élőkkel csak sikertelen próbálkozásokra emlékszem. A nagynak volt ugyan egy ékszerteknőse, sokáig kínlódott szerencsétlen valamiféle szagilag egyre elviselhetetlenebb öslevesben, mígnem elajándékozta valakinek. A kisebbik is igen vágyódott halakra. Összegyűjtögetett pénzéből vásárolt minden akváriumbavalót: lámpát, levegőztetőt, homokot, növényeket, vízi csigát és természetesen halakat. Néhány hétig szerette, pátyolgatta őket, állandóan hordozta, hol is lehetnének a legjobb helyen, etette őket, ha kellett, ha nem, emiatt viszont folyamatosan cserélnie kellett a vizet. Nekem csak az tűnt fel, hogy kis idő elteltével mintha már nem cserélné annyit, ezt is csak abból vehetem észre, hogy hetek is elteltek, s nem úszott a ház a szobájától a fürdőig. Sőt főzéshez készülődvén a nagy edényeket, tálakat se kellett keresnem. Azelőtt, ha nem találtam a helyükön, csak be kellett mennem a szobájába, s el is hozhattam súrolásra, klórozásra, mert korábban azokban várakoztak a halacskák lakóhelyük időnként hosszabb időig elhúzódó tisztítására várva. Lassan felfordulgattak, kivihettük az akváriumot. Kisfiam sajnálkozott is a múltkor, milyen kár, hogy nem tájékozódott kellő időben. Mert a halak halódásának idején az akvárium vizének felszínén megjelent valami sárga hínár, ami élőnek tűnt, mert mintha mozgott volna. Aztán később már nem mozgott, csak megbarnult. S csak nemrégiben láttam egy dokumentumfilmben, hogy azok valójában szúnyoglárvák voltak, s ó, ha idejében tudta volna, szúnyogokat is nevelhetett volna elpusztult halai helyett.

FÓRIS-FERENCZI RITA

Kalákában újulnak meg a Hargita megyei iskolák

Negyvenkét Hargita megyei település 62 tanintézete jelezte az október 7-ei határidőig, hogy igénybe venné a megyei önkormányzat által javasolt kalákaprogramot, miszerint közösségi összefogással újítanak fel a működési engedély nélküli tanintézeteket. Borboly Csaba megyei tanácselnök felhívást tett közzé, melyben jelezte: az oktatási intézmények működési engedélyével kapcsolatos problémák csak úgy oldhatók meg, ha az érintett közösségek összefognak a munkálatok elvégzéséhez szükséges pénzalap előteremtése érdekében. A tanácselnök bemutatta az általa vezetett intézmény új projektjét, mely révén a megye azon tanintézeteit – óvodákat, napköziket, iskolákat – segítenék, amelyek nem kaptak működési engedélyt, mivel nem volt pénzük a felszerelésre. Mindezt kalákarendszerben szeretnék megvalósítani, hogy az összegből minél több beruházást el lehessen végezni. Borboly szerint elsősorban az építkezési anyag megvásárlásához szükséges összegekkel támogathatják a jelentkezőket, az igényléseket október 7-éig nyújthatják be az iskolákat fenntartó polgármesteri hivatalok. Az elbírálás után már az októberi tanácsülésen elkülönítik a szükséges pénzüsszeget a kedvezően elbírált kérelmekre. A közegészségügyi hatóság adatai szerint Hargita megyében 279 óvoda, illetve napközi közül városon 64-ből 58 rendelkezik egészségügyi engedéllyel, vidéken pedig a 215-ből 83 nem kapta meg a szükséges jóváhagyást. A 241 iskola közül 29 nem rendelkezik működési engedéllyel, a legtöbbnél a nem megfelelő higiéniai körülményeket és a vezetékes víz hiányát kifogásolta az illetékes hatóság.

Enyeden találkoznak a szórvány képviselői

Az anyanyelvű oktatás lesz az egyik kiemelt témája a magyar szórvány napja központi rendezvényének, melynek idén a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium ad helyet – jelentette be Winkler Gyula EP-képviselő az oktatási tárca kisebbségi oktatásért felelős vezérigazgatóságának munkatársaival és számos erdélyi megye kisebbségi tanfelügyelőivel, iskolaigazgatóival folytatott brüsszeli megbeszélésen. Az RMDSZ-es politikus elmondta, november 15-én, Bethlen Gábor fejedelem születésének napján immár harmadik alkalommal szerve-

zik meg a magyar szórvány napját. Az idei rendezvény újdonsága, hogy először ünnepel együtt a Kárpát-medence egésze. Winkler Gyula szimbolikusnak nevezte a helyszínt emlékeztetve, hogy idén van Bethlen Gábor fejedelemmé választásának 400. évfordulója. Kifejtette, az egész napos nagyenyedi rendezvény fő mozzanata a szórványkonferencia lesz, amely három téma köré épül: az anyanyelvű oktatás, az Összetartozunk székely-szórvány együttműködés, valamint az Örökségünk Örei: Fogadj örökbe egy műemléket! program. Az alkalomból Kelemen Hunor szövetségi elnök felavattja a Szász Pál közösségi központ felújított és kibővített épületét. Az EP-képviselő hangsúlyozta: a témaválasztás annak elismerése, hogy az anyanyelvű oktatás megerősítése valamennyi szórványközösség legfontosabb célkitűzése, hiszen az identitástudat megőrzésének és továbbadásának alapfeltétele a színvonalas oktatás.

Bővült a moldvai magyar oktatás

Két újabb helyszínnel bővült a moldvai csángó magyar oktatási program, az idei tanévtől Szőlőhegyen és Ujfaluban is beindult a magyar nyelv oktatása, valamint a hagyományörző tevékenység. Burus-Siklódi Botond, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének (RMPSZ) elnöke elmondta, adottak a körülmények a program működtetéséhez, több mint kétezer moldvai gyerek tanul magyarul az iskolában vagy délutáni foglalkozásokon. A pedagógusszövetség elnöke az oktatói közösségben történt változásokról is beszámolt a sajtónak, elmondta: minden évben van mozgás a 44 fős oktatói közösségben, hiszen van, aki meghatározott időre szerződött, és ezért távozik. Idén a távozók helyére és a két új helyszínre hat állást hirdettek meg, és a 23 jelentkező közül ki is választották a legalkalmasabbakat. Az oktatási program működtetéséről elmondta, minden garanciát megkaptak arra, hogy biztosított az anyagi fedezet. Mintegy bizonyítékként az RMPSZ elnöke október elején egy Dacia Lodgy hétszemélyes gépjárművet adott át Márton Attilának, az oktatási program irányítójának. Burus-Siklódi Botond elmondta, nagy szükség volt az autóra, hiszen az oktatási program irányítója eddig saját autóval vagy az RMPSZ segítségével járt az oktatási helyszínekre. A jármű beíratással együtt közel 54 ezer lejbe került, amire a magyar kormány nemzetpolitikai állam-

titkárságától kaptak külön támogatást. Az autót a csángó oktatási programban működő oktatási helyszínek látogatására, gyerekek szállítására, illetve ügyintézésre használják. Márton Attila kifejtette: a jármű azt jelzi számára, hogy túl vannak az átszervezési időszakon, és elkezdődött az építkezés. A moldvai csángó magyar oktatási program keretében az iskolai oktatás részeként heti három órában vagy iskolán kívüli tevékenységként, délutánon zajlik magyar nyelvoktatás és hagyományörző foglalkozás, 28 moldvai településen mintegy 2100 diák tanul. A programot az RMPSZ működteti a magyar kormány, illetve a keresztszülői adományozást összefogó Moldvai Magyar Oktatásért Alapítvány (AMMOA) finanszírozásával.

Nőhet a tanárok bére, állítja a miniszter

A tanári bérek emelését helyezte kilátásba október 7-ei nyilatkozatában Remus Pricopie oktatási miniszter. Elmondta, szó esik a fizetésemelésről, többször is végiggondolták, hogy mivel járna az oktatásban dolgozók bérének az emelése. Kijelentette ugyanakkor, hogy semmi szín alatt nem fog csökkenni a tanügyben dolgozók fizetése. Az oktatási miniszter arra is felhívta a figyelmet, hogy a béremelés problémákat is maga után vonna. Például, mint mondta, ha egy kezdő óvónő fizetését a jelenlegi 560 lejről 900 lejre emelnék, akkor a bérszint elérné egy már többéves szakmai múlttal rendelkező kollégájáét, így hatalmas eltérések keletkeznének a rendszerben.

Fafeldeolgozást tanulnak fogyatékkal élő gyerekek Baróton

A Baróti Szabó Dávid Középiskola fafeldolgozó szakon osztályt indított a különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára. Dimény János iskolaigazgató szerint az első hetek alapján ítélve a diákok komolyan veszik az tanulást, ezért bízik abban, hogy három év alatt jól elsajátítják a tananyagot és a szakmai gyakorlaton a mesterségbeli fogásokat. Két év tananyagát három év alatt fogják elsajátítani – további könnyítésként: nem tanulnak második idegen nyelvet, a románt és a magyart három-három, a matematikát két órában, a földrajzot és a történelmet egy-egy órában tanulják majd hetente –, de végül a tíz osztály elvégzéséről éppen olyan oklevelet kapnak, mint a többi fiatal.

P. M.